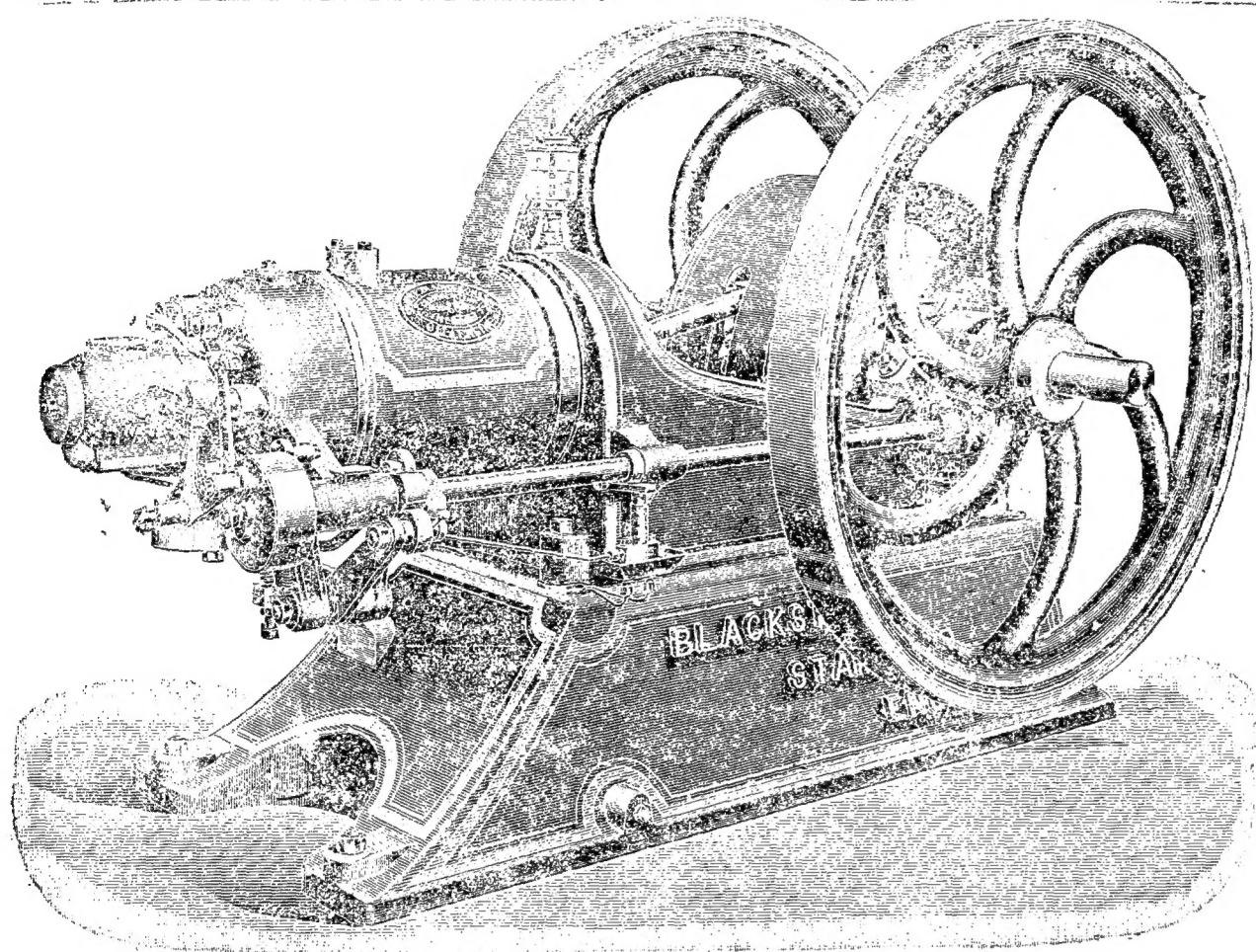

309641

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 6. చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ డిసంబరు నెల 3 వ తేది మంగళవారము } NO. 207
సంపుటము. ౬ } సి థా థి నా మ స ం వ త్స ర మౌ క్ష శి ర మౌ స బ మౌ శ ద్వితియ ౨. } సంచిక ౨౦౭

బ్లాక్ స్టోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

కీరసనాయిలు, గ్రూడు ఆయిలు మున్నగు చమురుల నుపయోగించి పనిచేయునట్లు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాక్ స్టోను ఇంజనులు పనిచేయుచున్నవి. ఇంజనూరులకు మంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయుడు.

సోలు ఏజంట్లు:

మార్షలు నన్ను & కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1806

ఇంజనీయర్లు

నం. 9, సెక్టర్ 2 ను బీచ్, మద్రాసు.

బొంబాయి, బెజవాడ, లాహోరు, తంజావూరు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర వివిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనము ను వాడి నంతమాత్రమున నయిదుగును.

మలభ తెల 0-8-0 అణాలు.

మోహిన్ తైలము రు 0-12-0
తామర తైలము 0-6-0
నంతచూర్ణము 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

అయ్యో, కోర్టుకు సంబంధించిన ప్రకటన లన్నియు చాల జలుగు అక్షరములతో యేమియు తెలియక వ్రాయుచున్నారు. అటుపంటి ప్రకటనలలో అక్షరము పొరబాటు కలిగినను వ్యవహారము చెడుచున్నది. కావున దయచేసి ప్రకటనలను సంపు వారు స్పష్టముగ విడిచిడి అక్షరములతో వ్రాసి కంపెనయెడల చాల కృతజ్ఞులము. లేని యెడల తక్కువ రేడెంట్ల ఉపయోగము లేని ప్రకటనలై వ్యవహారపు సంగతులను వివరముగా లేకుం జాలవు. కొన్ని సమయములందు భకాలమునకు తమ ప్రకటనలను వేయజాలక తిప్పివేయవలసి వచ్చుచున్నది.

వ్యవస్థాపకుడు.

తామర తైలము

తామర, పీట, గజ్జి, మంచీమంచు
దస్తీ 1-కి అ. 6. 12-కి రు. ౬. 10-కి రు. 25.
చికిత్స:—పురుగుల జంపి చెడిపోయిన చెర్మమును ఉంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుట అయిదున్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:—1. మంచు లోచర్మములోనికి పోవుమును. 2. పురుగుల జంపు మంచును వాడవలయును. 3. పురుగు తిరిగి పుట్టకుండ జేయవలయును.
గుర్తులు:—చుక్క, పురుగులములతో చుట్టు, పొద్దులు, రసీకాబుట్ట, కంఠములకు ఉడికింపుట మొదలగునవి. బొంబాయిగా తది కరీరములకు బ్యాపించి వివిధవర్ణములలో వర్ణమును.
అమృతాంజనము డిపో - బొంబాయి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర దినపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 18-0-0
6 మాసములకు 9-0-0
3 మాసములకు 4-8-0
1 మాసమునకు 1-8-0

ఆంధ్ర వారపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 3-0-0

కారణం వల్ల ఇది ప్రీవ్యువేల్లము. గాతకము, జంతుజంతులను మునుపటి కంటే ఎక్కువగా, సంఘరాతర సంస్కరణమునకు మార్గం ఉన్నదని తెలుపడం. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

3. ఈ సందర్భములో ముద్రాపత్రిక తప్పిపోవడం జరిగింది.

18. చేపలను ఊరవేయడానికి ఏన్నటి ముండి కొన్ని బోటులు పూర్వము నాల్పు, అబ్బూరి దిబ్బాపుమెంటు వారి అధికారముకిందవుదినవి. అది ఇప్పుడు ఈ చేపలకాధువారి చేతికింద వుంచబడియున్నది. ఏను చేపల ఊరవేయడానికి

18. సమద్రములో నాక బోతుంటే నీ చేపలు పెంచడానికి తోడ్పడాలి. ఈ బాధవారు చేపలు చెరువులలో పెంచేసోమాలి కి ఉన్నవి. చేప పాత్రలలో ఎవరి మర దక్షిణ ఇండియాలోవున్న చెరువులలో పెంచడానికి మాఖ్యముగా తీసియున్నవో కనకొక్కతెని ఈ బాధవారు చాలా ప్రశంసలు జేస్తున్నారు. దోమలుపెట్టే సమయ తినితన ఒక చిథులయిన చేపకాతిని వారు మాఖ్యముగా కృత్రికయరతనని కొరకున్నారు. వివశ్యరాలు ప్రబలముగా వుండే స్థలాలలో ఉన్న చెరువులలోను దోరువులలోను ఎవరయినా ఆ చేపకాతిని

స్థితిని అధ్యయనము ఆలోచనములను వాటినిగా చేయవలసి కోరుతున్నాము. ఈ కారణము వారికి సహాయము చేయవలసి కోరుతున్నాము. ఇట్లా చేస్తేనే, వివక్షారాహిత్యములను దోషమును దుష్పరాశము చేయడానికి వీలవుతుంది.

17. సాధారణముగా ఎప్పుడును ఎడిటరు లోతు చెరువులలో వుండే చేపలను ఎట్లా పట్టికే బాగా వుంటుందో అట్లే అతని కనుగొనినవానికి కూడా ఈ కారణము ప్రయత్నములు చేస్తూవున్నారు. అటువంటి లోతు చెరువు ఒకటి కడిగి 10 దువూరు గ్రామముల వద్ద నున్నది. అక్కడ వుండే జాలరులకు లోతులేని నీళ్ళలో మాత్రమే చేపలను పట్టుకొనే కద్దరి తెలుసుకు గనుక వాళ్ళు ఆ ప్రాంతవద్దను లోతు చెరువులలోవుండే చేపలను పట్టుకొనేటందుకు వున్నారు. ఎప్పుడయినా వానలు లేకపోయి ఆ చెరువులోవున్న నీళ్ళు తగ్గిపోయి వున్నప్పుడు మాత్రమే వాళ్ళు దానిలో వుండే చేపలను పట్టుకొనేవానికి యత్నము చేస్తూవుంటారు. ఇంకా అనేక చెరువులలో కూడాను అవి ఎడిటరులవద్దను మాత్రమే కాకుండా, సంబంధము పొందుకునే చేపలను పట్టుకొనేవానికి వీలయ్యేటట్లు చాలా బాగా వుంటుంది. చెరువుల ఎడిటరుల వద్దను మాత్రమే జాలరులు చేపలను పట్టుకొంటూ వుంటే నన్ను, చెరువుల నిడివుండేటప్పుడు వాటిని పట్టుకొనేవారే దా వుంటేను చేపలధరలు పెరిగితూ వుంటుంది. అప్పుడు జాలరులకు అంతగా లాభము వున్నప్పుడేక. మోదాను అనే చోటును కొత్తచెరువులో చేపలను వేసి కృత్రిమ వాటిని చుట్టునున్న ప్రాంతాన్ని అమ్మేటట్లు చేయడానికి ఈ కారణము తగిన ప్రయత్నము చేస్తూవున్నారు.

నిద్రాదోషము.
(ఒక విలేఖరునివద్దనుండి)

నిద్రాదోషము, సరంబరు 4:—ఈ గ్రామమున (కొంగొరింగోళ్ళు) దేవాలయములకు. దానికి ధర్మశాస్త్ర బహుదారు వారు. ఈ బహుదారు కిసర్ నిష్ఠులలో నున్నప్పుడే దేవాలయములకు వాగుచేయును నాదేశముతో గొప్పకడి ప్రార్థనాను అంతరాలములకు కొంతమంది పడగట్టి వున్నాము. తిసి విడిచిపెట్టి రమారమి యుండే యున్నది. ఇంతవరకు దానిని కనుగొనవారు లేక. దేవునికి సాహసీ రమారమి వేయమోయియు వచ్చును. హిందవులు మతమునందు క్రైస్తవీయముగాను ధర్మకర్తలు యాతీయను గుడిని బాగుచేయుటకు మిన్నగున్నను దురదృష్టవశాత్తూ, మహమ్మదీయములయందైనను, క్రైస్తవతత్వములందయినను ఈలోకము లింతకాలమునుగా? వారు దినముల క్రితము గ్రామములలో తగు మనుష్యులందఱు చేరి సభిచేసి రమారమి రెండుమాసములలో కేవలముగా బాగుచేయుటకు ప్రయత్నించు యెడలను, ఆచపు తాలూకు సామ్యు కొన్ని వేలండునని తలంపబడుచున్నది గాన నిమాళిప్రయత్నముల యంతర్యముండి యేటేను సంబర్హరాదితముల గరి నాలు జమాఖర్చు వినిపించుచుండని యెడలను దొరతనమువారి వ్యూహానికి పని చేయుటకుగాను కమిటీ కేర్వకొనియు తీర్మానించిరి. దేవాదాయము బహుదారువారి క్వంటాపాత్ర కాదు గాన దేవాలయము త్వరలో మరమ్మత్తు చేయించి ప్రజలకు ప్రీతికరముగాక.

ఇది క్రొత్తజిల్లాకు మధ్యస్థముల మనసుని వదలి యేర్పడగానే నితర భూముల విలువయుక్తము చేసిరి కాని మధ్యస్థముల విలువకాని నిద్రాదోషము కానేర దని యిటీవల మే 10 ను ప్రకటించి.

నిద్రాపురం గుడిపాడెలకు వేయై నైలుమార్గ మంతలా కారంభింప బడదని తెలియుచున్నది.

న మ్మ క ము

బంగారు, వెండి, రత్నముల

నగలును, ఇతర వస్తువులను

వాటిను యిచ్చిన వుప్పుకొని వైకము ఇవ్వబడును.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను, పూచీతోడను సుయైన ధరలకు తియ్యబడెనే నికయింపబడు తుంచుచును. తయారుచేసిన తేలివాటిని అతిక్రమముగా అద్దరుమేరకు తియ్యబడెనే ఇవ్వబడును. ఒకసారి అద్దరుఇచ్చి నగలు తియ్యబడెనే చేసుకొన్న వారికి మామయ్యకము తెలుసును. (649-1842)

భారత రాజ్యాంగ సంస్కరణములు.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

హిందూదేశ రాజ్యాంగ సంస్కరణముల చట్టము ప్రజల సభలో దేశంబరు 5 వ తేదీని అంగీకృతముయ్యవని హిందూదేశ మంత్రిగారు తెలియబరచిరి.

సవరణల చర్చ
అధ్యక్షుని సూచన.

సైనికుల ఎన్నికలు.

అందఱు, దేశంబరు 4: ప్రజలసభలో మరల హిందూదేశ రాజ్యాంగ సంస్కరణముల చర్చ ప్రారంభమగుచున్నది. అధ్యక్షు డిట్లు చెప్పెను: 7 వ క్లాజుకు చెట్టుకుడి సభ్యులు ఎన్నియో సవరణల సవరణించిరి. అప్పుడు మూడు ముఖ్య విషయములకు వ్యాఖ్య యేర్పరచినది. తమక వాసవరణల నన్నిటికీమూడు భాగములుగా విభజించి చర్చించిన ముఖ్యముగ నందరికీవని వాయించెను. అయితే అంతయు లేవనగా స్త్రీలయొక్క స్వాతంత్ర్యము, అధ్యక్షుల సమర్థు, ఎన్నికదారుల సమర్థు.

స్త్రీలయొక్క స్వాతంత్ర్యము
ఈ ముఖ్యము గుర్చి మేజరు హిల్లు మొదలుగా గల వారు చేసిన చర్చకు నిట్టి క్రిత్యలో ప్రకటించెడిమి.

బెన్సెట్టుగారు
హిందూదేశ గవర్నరు బలపరచిన వెడక బెన్సెట్టు గారు దాని నెదిరించిరి. జనాభాప్రామాణమును ముందుగా పోవుట ముందరికాదనియు, ఈయంతయు ఇండియా కానన సభలకు విడువ కయ్యవలయు, బొంబాయికానన సభలలోనే ఇట్టి ఏర్పాటుల నొనరించెదనియు, బొంబాయి స్త్రీలెంతకాల మో వేలియందరియో వారు చెప్పిరి.

ఫిషరుగారు
వెంటనే ఏదియో నిర్ణయము చేయుట అవసరమనిరి. చట్టమును సాధ్యమైనంత త్వరలో కానియట అతి అవసరము. కానన మిట్లుచిన ననే రాష్ట్రములలో వెంటనే స్త్రీలయొక్క స్వాతంత్ర్య మియ్యబడగలగ (ప్రస్తుత మి) సమర్థుల సంఖ్యలతో ప్రవేశ పెట్టుట తుదితముగాను అందుచేతనే రాష్ట్రముల ది సంస్కరణల ప్రవేశపెట్ట దగినో ఏరాష్ట్రములందు కూడదో ఆయంతయు వాయరాష్ట్రములకి విడచిపెట్ట దనెను. సవరణ ఒడిపోయెను. అప్పుడు ప్రభుత్వసవరణ కనమాలము గ ఓటు నిచ్చెను.

కర్నలు విడ్డివుడుగారు
7 వ క్లాజుకు మూడు సవరణల సవరణించిరి. మొదటి సవరణ బొంబాయి, మంబాయి, మధ్య రాష్ట్రములందలి కాననసభలకు ఆ రాష్ట్రములందునువారు తప్ప ఇతరులు ఎన్నుకొనబడ కూడదని నిశ్చయము నెదిరించుచున్నది. రెండవ సవరణ నైతిక రీత్యావలయు చేసిండుటకు గాక మరే కారణంతోయలచేతనే గర్భమొట్టు కొలువుతుండి తొలగింప బడినవారుకు, కారాగారమునందును బడినవారును కానన సభలకు పోవుట కెట్టి ముఖ్యతర ముండరాదని నిర్ణయించుచున్నది. మూడవ సవరణ రాష్ట్రము కానన సభలయొక్క ఏ సభ్యుడును సామాన్యకానన సభయందు యందరాదను ఏర్పాటు తొలగింప నుద్దేశింప బడెను.

ఈ సవరణల సంగీకరించు వెడల చట్టము దుర్బలము కాగలదని ముఖ్యుగారుచెప్పిరి. హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారిట్టి పిల్లలనియము లొనరించుచువున్న మొట్టులో జరిగిన చచ్చుకు కొంత ప్రామాణ్యత నిచ్చెదను. ఈచర్చనుండియు, వారికి తెలిసిన సమాచారములను బట్టియు హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారు చేయు నిబంధనలు మరల ప్రజల సభలో చర్చించబడి గలవు. ఏరాష్ట్రము యొక్క కానన సభ్యులు ఆరాష్ట్రము లోని వారుగ నే యుండవలయు నను నిబంధన నిల ని అంత ప్రయోజనము దియు లేదు గావు న అది అంతయందె కాదు. కాని భారతీయులు మాత్రము యంతయుగూర్చి ఖండితము ప్రభుత్వమువారిని చాల తొందర చేసిరి. అయిదు రాష్ట్రములలో ఈ నిశ్చయ మావర్తికమని నిర్ణయించుకుంటు వారిందుసమాధానమువలగలిగింది గర్భమొట్టు కొలువుతుండి తొలగింపబడువారు ఎవరును కాననసభలకు పోనూడదనటకు వీలులేదను అంతయును వాయించు కమిటీవారంగీకరించిరి. ఒకేసభ్యుని రెండుసభలయందు యంచగలగు ముంది కాదు. అందువలన తు నొవేళాలను. సవరణ లన్నియు నోడిపోయినవి.

భారత సైనికులను, పార్లమెంటును, దేశభాషను ప్రాయము జనులను చేర్చిన వారందరికిని ఎన్నికలకు హక్కుల నియమించు చేయబడిన సవరణలను గూర్చి ముఖ్యుగారు రిట్లు చెప్పిరి. సాధ్యమైనంత త్వరలో నియోజకవర్గము నెంత వికాలమకముగా జేయ వీలయినంత వికాలమకముగా జేయవలయునని వాయించుకమిటీవారు కోరుతుండిరి.

మూడవచట్టము ప్రకారము 50 లక్షల కంటె ఎక్కువ మందికి ఎన్నికలకు హక్కులుబడెను. అనగా ఇప్పుడున్న వానికి ఏడంత లక్షలముగా జేయబడి ని మాంతుగుగారు నొక్క చెప్పిరి.

ఇంతకంటె మోచియట చాల కష్టమనియూడె సభకు చెప్పెను. వీలయినంత వికాలమకము చేయవలయు నంటిమీ గాని మిస్సాఫ్యుకును నంత వికాలమకముగ జేయవలసిన దని మేము చెప్పలేదని యరికు కలికెను.

కమాండరు కెన్సెట్టుగారు సవరణలను బలప చిరి ప్రతి విశ్వవిద్యాలయ పట్టభద్రులకు నా విశ్వవిద్యాలయ సభ్యుల నెన్నుకొనుట కొక ఓటుండవలయు నని గూడ యరికుచుపొడించెను. ఈ సవరణ సంగీకరించు వెడల ఎంతయందెయో మైసూరుకు నియోజకాధికార మియ్యబడునని కర్నలు అట్లంటు గారినిరి. 7, 8 క్లాజులకు జేయబడిన సవరణ లన్నియు నోడిపోయెను.

కానన సభాధ్యక్షుని ఎన్నిక.

కాననసభల అధ్యక్షులను ప్రజలకి ఎన్నుకొనవలయు ననుచు ముఖ్యుగారు 9 వ క్లాజుకు కొక సవరణ నుపహరించిరి. ఈ భాష్యతాయతోద్యోగము వహించుటకు ఇంగ్లండునుండి ఎరి నైస ముపవలసినదని మూడింప బడినగాని భాష్యతాయతుడగు ఏభారతీయుడు నట్టివారికను కోరలేదని ముఖ్యుగారు చెప్పిరి. ప్రెసిడెంటు చేయవలయు పుకలను ర్వి పిరముగ బేయగలగు భారతీయు లెంతయందెయో గలరని అరికు తెలివెను. ఈసవరణ చాల అసంగతముగ నున్న దని మాంతుగుగారు రిసిరి.

మొట్టు మొదటి ప్రెసిడెంటులను గూర్చి ఇట్టి నిశ్చయము చేర్చుచుటకు భారతీయులలో కొంతమంది కారాధిగము కలగవచ్చును. మొదటి ఇండియను స్పీకరు ప్రజలసభలోని స్పీకరుపని బాగుగ చేర్చుకొనవలయును. అని బెన్సెట్టు గారు చెప్పిరి. 9 వ క్లాజుకు చేయబడిన సవరణ లన్నియు నోడిపోయెను.

కెన్సెట్టుగారు 10 వ క్లాజుకు ప్రభుత్వము గారు తెచ్చిన సవరణ ఒడిపోయెను. అది ఎన్నటికి రాష్ట్రీయకాళి గా నరదని మాంతుగూగారు చెప్పిరి. రాష్ట్రీయకాంతి సంరక్షణలకు సంబంధించిన అంతయును గూర్చి సభలో భారతీయగ చచ్చజరుగలయు ననుచు కర్నలు విడ్డివుడుగారు 11 వ క్లాజుకు ఒకసవరణ తెచ్చిరి. గర్భమొట్టు గారు రాష్ట్రీయకాంతి సంరక్షణలకు పూచీవారుడుగనుండుటావర్తికముగనకట్టికాం తిసంరక్షణలకు మిత్ర మొరించు కార్యములలో వేసిని కాననసభ లందు చచ్చుచేసిన ప్రజాకాంతికి భంగముగలగునో వాటినివయమున చర్చ జరుగవలయుండె జేయుటకు గవర్నరుగారి కధికార యుండవలయు నని మాంతుగుగారు చెప్పిరి. సవరణ ఒడి పోయెను.

అలోచన సభా ద్యుద్వయమును నెదిరించు కర్నలు విడ్డివుడుగారు 17 వ క్లాజుకు కొక సవరణ నుపహరించిరి. రెండిన చేయ యిండవలయునని భారతీయులలో పెక్కుమంది కోరుచున్నారనియు, రెండవ భావరు మొదటిదాని నెదిరించుట పెక్కుమంది లేదనియు మాంతుగుగారు చెప్పిరి. సవరణ ఒడి పోయెను.

భారతకాననసభకు ప్రభుత్వపు ఎన్నిక లాభ్యతకు ముఖ్యు విడ్డివుడుగారు 18 వ క్లాజుకు కొక సవరణ నుపహరించిరి. ప్రభుత్వపు ఎన్నికలకు చాల లాభములందు ననియు, ఇందునుగూర్చి తమకు భారత ప్రభుత్వమువాకిని ఉత్తర ప్రభుత్వములు బరుగుచున్నవనియు, కొంతమన్న బురగ చచ్చుననియు, కాని మొదటి కాననసభ నిర్మితిరిని ఎక్కుకొ

ఆంధ్ర వత్రిక

1919-వ సం॥ దిసంబరు నెల 9-వ తేది

మంగళవారము

సంస్కరణములు: భావికర్తవ్యము

ఏ సవరణయు లేకుండనే, కానున్నసభ వారు సంస్కరణముల బిల్లు సంగీకరించిరి. 5-వ తేదిన మూడవమారు బిల్లు చదువబడెను. సభాధ్యక్షుడు తన కప్టునుగ్గు సవరణలపై చర్చనకాశి మిచ్చి, మిగిలినవాటిని తీసివైచెను. సభ్యులైన ముల లోపలనే దీనిని శాసనము గావించడంపట్టి కంటుల దెలియచున్నది. కదివత్సరముల లోపలనే సంస్కరణశాసనమును పునర్విమర్శించుటకు విచారణసంఘ మేర్పడవలెనని జెడ స్పూరుగారు సవరణను ప్రతిపాదించిరి. మాంటాగూగారు తిరిగి జెనుట పాటనే పాడిరి. భారతీయుల కోర్కెపై కట్టి సంస్కరణము లొనగబడుట లేదు. మాంటాగూగారును వారి స్నేహితులను భారతీయుల యొడ జాలిదలచి సంస్కరణముల నొసగినటుల దోచుచున్నది. భారతీయుల వాంఛలు త్వరలో సఫలము గానియెడల, ఆందోళన పతితయిండునని జెడ స్పూరుగారు రినిరి. మాంటాగూగారు రిటుల దలచుట లేదు. ఆందోళన మికిమీడి జరుగునని వారు హింకజాలరు. ఆందోళన యొక వేళ జరిగినను, కదివత్సరములలోపల ఎక్కువ సంస్కరణములు ప్రసాదించబడ వనియు, అందుకు మారుగ విచారణ సంఘము గూడుట ఇంకను ఆలస్యముగ ననియు, భారతీయులు మిగుల సత్వరాధివృద్ధి జూపిన విచారణ కదివత్సరముల లోపల జరుగుట కంటక మెద్దియు లేదనియు, మాంటాగూగారు నుడివిరి. భారతీయుల కధిక సంస్కరణములు త్వరలో చేకూరవలయుననిన, వారు ఆందోళన మానివేయవలయు నట.

పార్లమెంటు సభా వ్యవహారములలో విశేషానుభవముగల మాంటాగూగారు రిటుల నుడువుట ఆశ్చర్యకారణ మగుచున్నది. ఆంగ్ల దేశ చారిత్రమునందా, ఆందోళనలేకండవాక్కులను ప్రసాదించిన నిదర్శన మొక్కడను గానరాదు. రాజకీయ విషయములలో బొదార్యమునకంతగ తావున్నటుల, ఆంగ్ల దేశ చారిత్రము తెలుకకున్నది ప్రస్తుత మొసగ జడిసంస్కరణముల ఆందోళనాప్రతీఫలముగా వని, ఎవరును విశ్వసించజాలరు. భారతదేశీయులై కమత్తముతో దేశవాంఛలనొకను దృఢముగ దెలిపియుండినచో, సంస్కరణము లధికముగ చేకూరియుండెడివనటకు సందియములేదు. బిల్లులోని సంస్కరణముల నిచ్చిన మహా ప్రసాదమని తెలిపెడికడు మొకటి యుండటచేతనే, సంస్కరణము లిట్టి సంకుచిత రూపము దాల్చినవి. కేంద్రప్రభుత్వమునందు శాశ్వత నొసగమని భారతీయు లేక గ్రీవముగ కొరిస కోర్కె నిరాకరింపబడినది. ద్వంద్వప్రభుత్వము ప్రసాదించబడి, ముఖ్యశాఖ లనేకములు అధికారవర్గము వారి పరము చేయబడినవి. జన్మస్వాతంత్ర్య సంరక్షణము బిల్లులో నిమగ్నబడలేదు. వాణిజ్య స్వాతంత్ర్యము సందిగ్ధముగ విడిచిపెట్టబడినది. ప్రభుత్వ కార్యదర్శి సభను తీసివేయమని భారతీయులేగాక క్రూసంఘమువారుగూడ, సూచించియుండిరి. కాని, ఆసభ నిలచియేయుండును. భారతదేశ నాయకులందరును తగిన

కట్టుదల జూపకపోవుటచేతనే, నిట్టి అసంతృప్తి కరముగు చట్ట మీ దేశమున కీటుబడుచున్నది.

ఆందోళనపు రహస్యమును భారతీయులు గుర్తెడిగియే యున్నారు. తగిన ఆందోళన లేనిది, చిటిమ దేశీయులు తమ మొరలను చెవిపెట్టకని వారికి దెలియను. వంగ దేశపు విభజనము, ప్రజాందోళనచేతనేరద్దజేయబడెనటను ప్రసిద్ధము. ఎంతదాచినను, మింటో మార్లే సంస్కరణము లాందోళనాఫలితము లనుటకు సాధియములేదు. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములయినను, ఆందోళన లేకుండనే చేకూరెనట నిజముగాదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సవరణలు మొలగిపోవుటకు, ఆందోళనమే కారణము. స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము గుర్తించబడుట కాందోళనమే కారణము. సంస్కరణముల కట్ట బర్గా వాసుల యిష్టమైయో కనుగొనుట కాందోళనమే కారణము. తుర్కీ సమస్యను త్వరలో పరిష్కరింపబూనుకొనుట మహమ్మదీయుల ఆందోళనమే కారణము. ఆందోళన లేనిచో, ప్రస్తుత స్థితిలో ప్రజలు సత్వప్రయత్నములు, అధికారులు తలంతురు. ఆందోళన యున్నచో, అధికారులకు చిక్కుల గలిగించుటకు ప్రజలు ప్రయత్నించుచున్నటుల వారు బలుకుచుండురు. మాంటాగూగారి హితము నవలంబించి, భారతీయులు మానముప్రవహించుచో, అభివృద్ధి చేకూరుట దుర్లభమగును. భారతీయుల సక్తి జూపనిది తమకేయని, ఆంగ్ల ప్రజలూరకొందురు. లేబరుకక్షమువారునునను అటులనే దలంతురు సప్తార్థ స్వరచాలనము నిర్ణీత కాలములో తప్పక ప్రసాదించబడునని వాగ్దానము జేయబడు నెడల, ప్రజలందోళనకు పాల్పడరని నాయకులును వాగ్దానము జేయవచ్చును.

అటులగాక, ప్రజలిపుడు పరీక్షకు తాళవలసియున్నాడు. పరీక్ష ఫలుపువారెవరు? అధికారమును ప్రజల కర్పించవలసి అధికార వర్గము వారే. ప్రపంచ చారిత్రమునం దెక్కడను నిట్టి పరీక్షల నెలకొల్పి స్వాతంత్ర్య మొసగిన నిదర్శనములు గానరావు. భారతీయులు స్వపరిపాలనమున కనర్దులను సిద్ధాంతమే ఇట్టి వికరీతనూచనలకు కారణమగుచున్నది. లేబరుకక్షము నాల్గు సంవత్సరములలో సధికారము బూనవచ్చుననియు, అందుచే పది వత్సరముల కాలపరిమితితో తాము కట్టుబడియుండ నవసరములేకుండ సవరణ గావించవలసినదనియు, కలనల్ వెజ్టిపుట్టుగారు స్పష్టపరచుటొంతయు భావ్యముగ నున్నది. చునము చేతికి జక్కిన సంస్కరణముల నుపయోగించక తప్పదు. అవి దేశాభ్యుదయమున కుపయోగపడునటుల జూడవలసిన శాశ్వత ప్రజలపై నిలచియున్నది. అటులని, దేశమున కవసరమగు నిరేర సంస్కరణముల కొర కాందోళన సలువక, నోరు మెదల్చకుండుట, మిగుల నష్టదాయకము. ప్రజల కోర్కెలించితితో సఫలమయ్యెనని, ఆంగ్ల ప్రజలు తలంచి ముఖ్యముగ సంస్కరణముల నిచ్చుటకై వెరుదీయుటకు, భారతీయులు ఖోడ్పడిన వారగుదురు. మాంటాగూగారి హిత మెటులున్నను, గమ్యస్థానము జేరువరకు ప్రజలు దృఢప్రయత్నముల సలువక విషలేదు. కాంగ్రెసు సభయు తదితర సభలును ప్రజాశయముల నసవరతము వ్యక్తకరింపకుండ నుండజాలవు.

హిందూదేశము త్వరలో సధినివేశ రాజ్యస్థానము బడయుట ముఖ్యవసరము. అంతర్జాతీయ సంఘమునందు హిందూదేశమున కర్హస్థాన మొసగబడినది. మిగిలిన జాతులతో బాటు హిందూదేశము ప్రాపంచిక వ్యవహారములందు

జోక్యము కలుగజేసికొనవలెను. ప్రపంచ జాతు లికమీద పోరాటము మూలమున గాక, సమాధాన పూర్వకముగ తమ వివాదములను పరిష్కరింపకొనవలయునను మద్దేశముతో నానాజాతుల సంఘము నిర్మింపబడినది. కాని అస్వతంత్ర మగు హిందూదేశ మీ శాశ్వతలను సక్రమముగ నిర్వహించ గలుగునా? ఏ జర్మనీయో, నానాజాతుల సంఘపు విధులను నిరాకరించుచో, దానిని బలవంతపెట్టుటకు హిందూదేశము ప్రస్తుతస్థితిలో సైనికసన్నాహములను స్వతంత్రముగ సలువగలుగునా? ఇంతియు గాక, భారతీయులు విదేశములలో పడుచున్న నగచాట్లకు పారము గాన్నించుట లేదు. ఏ దేశమున కయినను వెడలి, ఎంత నడకువతో ప్రవర్తించుచున్నను, భారతీయులు తృణీకరింపబడుచున్నాడు. వారిని అభినివేశ రాజ్యవాసులనేకముగ కడగండ్ల పాల్పెముచున్నాడు. ఇట్టి స్థితిలో విదేశములో నున్న నావసులకు, హిందూదేశీయులు సంరక్షించుటకు కర్తవ్య గాక యున్నాడు. వారికిని నినునం తలుచును సహన యోగ్యముగ గావించుటకు, దేశీయు లేయు చేత గాక మారకొనవలసినవారగుచున్నాడు.

ఎంతకాల మీనిస్సహాయపట్టకుండు, భారతీయులు మెలగుచుండవలెను? తమ దేశమున కవసర మగు వాణిజ్యపద్ధతినీ నెలకొల్పుటకు, ప్రజల కధికారములేదు. జాయింటు కమిటీవారి సూచనలవలన ప్రజాధికార మీ విషయమున విస్తరించుటలేదు. మున్ముందు ప్రాపంచిక సమస్యలలో కెల్ల నాధిక సమస్యయే ప్రాముఖ్యము వహించుటకుల గవ్వట్టుచున్నది. అట్టితరి హిందూదేశపు ఆర్థికస్థితి యిప్పటివలన వికముండును నిలచియుండుచో, ప్రపంచ స్పర్శలో హిందూదేశము వెరుకబడకమానను. రాజ్యాంగ సంస్కరణములపుడు, విశేష ప్రయోజనము గలిగించనేరవు. కేంద్ర ప్రభుత్వము రాష్ట్ర ప్రభుత్వములతో బాటు స్వపరిపాలనాశాశ్వతలను త్వరలో వహించవలసిన యవసరమిపు డధికముగగవ్వట్టుచున్నది. ప్రస్తుతపునర్పాటుప్రకారము, కదివత్సరముల పిమ్మటగాని, కేంద్రప్రభుత్వ సంస్కరణముగూర్చి యోచించబడదు. విచారణ సంఘమువారపుడు జేసిడి కరీక్షలో, హిందూదేశ మొకవేళ తప్పిపోయినచో, మరి పదివత్సరములవర కేసంస్కరణము తలపెట్టబడదు. అట్టితరి మేము వైసజూషిక కష్టములు హిందూదేశము నింకను నధికముగ వెంటాడుచుండును. అందుచే మన నాయకు లిప్పుడు రాజకీయ సమస్యను విశాలదృష్టితో జూచుట యవసరము. తాత్కాలిక లాభదృష్టితో ఏషించిన ప్రయోజనము లేదు. గమ్యస్థానమును హిందూదేశ మొంత త్వరలో జేరిర హిందూదేశమునకేగాక ప్రపంచమున కంతయు నంతటి శ్రేణుసంస్కరణము ఈ విషయమై, దేశీయుమహాసభ వారు దీర్ఘముగ యోచించి, ప్రజల భావికర్తవ్యమును నిర్ణయించెదరు గాక! సంస్కరణము లెంత అసంతృప్తి కరముగ నున్నను, దేశీయులు వాటి నుపయోగించి ముంచుకు జనవలయునని, వైస తెలిసియుంటిము. భారతీయులు నిర్వర్తించవలసిన విధు లధికముగ గలవు. ఆంగ్లు లీతరుణమున నెలుల కృషిఫలుపుట యవసరమో, రేకటిదినము దెలిపెవము.

గోదావరి జిల్లా, తాలూకా బోర్డులు
ప్రభుత్వపు టుత్తరువు.

గోదావరి జిల్లా బోర్డుల యొక్కయు, ఆ జిల్లాలో నున్న తాలూకా బోర్డుల యొక్కయు సభ్యుల మొత్తపు సంఖ్యను ప్రజానియక్త సభ్యుల గరిష్ఠ సంఖ్యను వృద్ధిచేయవలసిన దని గోదావరి జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులు నవంబరు, డిసెంబరు, మార్చి జూలై, ఆగస్టు, అక్టోబరు నెలలలో కంపెనీసూచనలను, గోదావరి జిల్లాకలెక్టరు ఆగస్టులో కంపెనీ సూచనలను, జిల్లాలో యితరులు కంపెనీ ఆర్డీలు తంతివార్తలు మున్నగువానిని జూచి, ప్రభుత్వము వారి క్రింది యుత్తరువును ప్రకటించుచున్నారు:—

రాజమండ్రి, కాకినాడ తాలూకా బోర్డులను విభజించి, గోదావరి జిల్లాలోని జిల్లా బోర్డు, తాలూకా బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్యను వృద్ధిచేయవలసిన దని వైస్ తెలుపబడిన సూచనలవలన స్పష్టమగుచున్నది. కాకినాడ లోకలభండు తాలూకాను కాకినాడ, పితాపురం తాలూకా బోర్డులకు విభజించుటకు 1919-వ జూన్ 7-వ తేదీన ఉత్తరువు లీయబడినది. ఆ సూచన నాచరణలో బెట్టుటకు వలయు విపులసూచన లంగీకరింపబడినవి. రాజమండ్రి తాలూకా బోర్డు విభజనమును, గోదావరి, పల్నాడు జిల్లాలనుండి కొత్తజిల్లా యేర్పాటువరకు అపి వేయుట ముంచిని ప్రభుత్వమువారి అభిప్రాయము.

2. ఇక యీ బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్య వృద్ధి చేసి, యెన్నిక సభ్యుల సంఖ్యను పెంపొందించు వలయునను విషయము గూర్చి

(i) జిల్లా బోర్డు సభ్యుల గరిష్ఠ సంఖ్య 30 గురని నిర్ణయింపబడినది. కాకినాడ, పితాపురం తాలూకా బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్య 15 గురు వంతున నిర్ణయింపబడినది.

(ii) జిల్లా బోర్డులోను, రాజమండ్రి, పెద్దాపురము, కాకినాడ, పితాపురము తాలూకా బోర్డులలోను మొత్తము సభ్యులలో 2/3 వంతు ప్రజానియక్త లండవలె నని నిర్ణయింపబడినది.

(iii) జిల్లా బోర్డులో యెన్నిక సభ్యు లీ క్రింది విధముగ నియంతులు కావలెను:—

తాలూకా బోర్డు	ఎన్నిక సభ్యుల సంఖ్య
రాజమండ్రి ...	9
కాకినాడ ...	3
పితాపురం ...	3
పెద్దాపురం ...	6
పోలవరం ...	3

24

3. రాజమండ్రి తాలూకా బోర్డులోని క్రస్తుత సభ్యుల సంఖ్యను మార్పులవసరమని ప్రభుత్వము వారికి తోచుటలేదు. ఆ తాలూకా బోర్డులో ప్రజానియక్త స్థలములు 14 గును ఏ విధముగ విభజించవలయునో అధ్యక్షుడు సూచనల సంపప్రార్థితుడు.

4. కొత్తగా యేర్పరుపబడిన కాకినాడ, పితాపురం తాలూకా బోర్డులు యీ క్రింది విధముగ ఎస్టాబ్లిష్మెంటు నేర్పరచుటకు ప్రభుత్వమువారి కభ్యంతరము లేదు, ఈ ఆఫీసులు క్రస్తుతిము అదై యిండ్లలో నుండవచ్చును.

	యా	యా
హెడ్డు గుమాస్తా	25	2 35
సెకండు గుమాస్తా	20	1 25
మూడవ గుమాస్తా	20	
అట్రెడరు	12	
2 బంట్రోతులు	9	50
మసాలీ	5	

ప్రకటనములు

I

గోదావరి జిల్లా బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్య 30 వరకును, అందు ప్రజానియక్త సభ్యుల సంఖ్య 24 వరకును నుండవలె ననియు, ఈ యుత్తరువు 1920 ఏప్రిలు తేదీనుండి అమలులోని? రావలె ననియు సభాయుతు లగు గవర్నరుగారు నిర్ణయించుచున్నారు.

II

క్రస్తుత మున్న కాకినాడ తాలూకా బోర్డును యీ క్రిందివిధముగ విభజించవలయు ననియు ఈ యుత్తరువు 1920 ఏప్రిలు 1 తేదీనుండి అమలులోనికి రావలయు ననియు సభాయుతులగు గవర్నరుగారు నిర్ణయించినారు.

2. తాలూకా బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్యనివరములను వారి క్రిందివిధముగ నిర్ణయించుచున్నారు:—

లోకలభండు తాలూకా	లోకలభండు తాలూకా	సభ్యుల సంఖ్య	ప్రజానియక్త సభ్యుల సంఖ్య
కాకినాడ	కాకినాడ తాలూకా	15	10
పితాపురం	పితాపురం జమీన్ దేవిజమీన్ కుని జమీన్ దేవిజమీన్	15	10

III

1920-వ ఏప్రిలు 1-వ తేదీ నుండి పెద్దాపురం తాలూకా బోర్డులకు యెన్నిక సభ్యులు 12 గురుండవలె నని సభాయుతులగు గవర్నరుగారు తీర్పు విచ్చుచున్నారు.

IV

తాలూకా బోర్డుల యెన్నికలకు సంబంధించిన విషయములలో ప్రభుత్వమువారి క్రింది మార్పులను చేయుచున్నారు:—

వియోజన ప్రకారము	కాకినాడ తాలూకాలో	తాలూకా బోర్డుల సభ్యుల సంఖ్య
సభ్యులు	యెన్నికలకు	సభ్యుల సంఖ్య

కాకినాడ తాలూకా బోర్డు.

1. కాకినాడ ఫిర్కా	4	
2. కోరంగి ఫిర్కా	3	రు. 30
3. గొల్లల మామిడాడ	3	
	10	

పితాపురం తాలూకా బోర్డు.

1. పితాపురం ఫిర్కా	4	
2. గొల్లపరాయి ఖండం	2	రు. 30
3. తుని ఖండం	3	
4. డి. పోలవరం ఖండం	1	
	10	

పెద్దాపురం తాలూకా బోర్డు.

1. ఆలమూరు ఫిర్కా	2	
2. రామచంద్రపురం ఫిర్కా	2	
3. వెంకటాయపాలెం ఫిర్కా	1	
4. పామరె ఫిర్కా	2	
5. తాపేళ్ళూరు ఫిర్కా	1	రు. 30
6. పెద్దాపురం ఫిర్కా	1	
7. రాగంపేట ఫిర్కా	1	
8. క్రత్తిపాడు ఫిర్కా	1	
9. రాతులపూడి ఫిర్కా	1	
	12	

బొంబాయి నేషనల్ యూనియను

బొంబాయి రాజధానిలోని జాతీయవాద కక్షమునకు బలము కలిగించుట కీ సంఘము 1916 సంవత్సరమునుండియు కృషి పలుపుచున్నది. ఈ సంఘపు నివేదికము ప్రోత్సాహకరముగ నున్నది. ఆంగ్లేయమునకు తంతివార్తల బంపుటకై తగిన సదుపాయముల నీ సంఘమువారికి గలిగించుటకు బాప్టిస్టుగారు కృషిపలిపి విజయము బడసిరి. వైస్సు తంతివార్తల లేట్ల క్రకారమే ఈ సంఘమువారును నివేదికములకు తంతివార్తల బంకగలుగుట, దేశమున కెంతయేని లాభకరము.

సంతోషవార్త

కంబాబులో ప్రవేశించగూడదని లోక మాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారిపై గావించబడిన నిషేధాజ్ఞ తొలగించబడెనని తెలిసికొనుట కెంతయు సంతోషించుచున్నారము. బిపిసచంద్రపాలు గారియొక గల నిషేధాజ్ఞ గూడ త్వరలో రద్దగునని విశ్వసించెదము. తిలకుగారు, అమృతనారు కట్టణమునందు జరిగెడి కాంగ్రెసు సభకు వెళలి, సభ్యుల నెల్ల సత్సాహపూర్వము గావించు నని యూహించెదము.

ఆంధ్రపత్రిక

సారస్వతానుబంధము

సాధ్యమైనంత శ్రమముగా వారమున కొక వర్షాయము ఆంధ్రపత్రికకు సంబంధించి సారస్వతానుబంధ (Literary Supplement) మొకటి ప్రకటింపబడుట కుద్దేశించబడినది. వాఙ్మయధురంధరు లండయు నానుక్రొళిపూర్వకముగ అందున కను పెగు వ్యాసములను కద్యములను కదములను పాటలను కథలను విమర్శలను ఇచ్చుటనుండియు ప్రవాసి కంపుటకు ప్రార్థితులు. విశేషములకు యథోచిత మైన ప్రతిఫల మిచ్చుటకు కూడ నిర్ణయించబడినది. ప్రతిఫలాపేక్ష గలవా రా విషయమై ప్రవాసి తెలిసికొనవచ్చును. విద్యాధికు లండయును లో డ్పడి యీ యథినవోద్యమమును జరుగదముగ జరకఁ బ్రార్థితులు — పత్రికాధిపతి.

చిత్తూరు:—ఈ నెల 6 తేదీ రాత్రి పాండవ విజయము అను నాటకము తెలుపున కదవ్వినా మునుగారి హిందూబాలికా పాఠశాల నిధుల సహాయము నుకొందరి గ్రామ ప్రైవీటు విద్యార్థులు ప్రదర్శించి, సుమారు రూ. 150 కనులై నది. కలెక్టరు గారిలెగాదు వారి కొమార్తె యు నియమిత కాలమునకు విచ్చేసిరి.

ఒకసంవత్సరము:—4 వ తేదీ దివ్యప్రకాశ భిక్షుబాలధికు సంఘము మేడూరు ఆశ్రమాలో 40 మంది యువధియున్న టులు పాఠశాల ప్రాశస్త్యముగ నాన 10 మంది యువధియులని పాఠశాల యదువుకొనుటకు ప్రార్థితులు.

మరణవార్త:—కాకినాడ రాజు ఉయ్యలరాజు రామరత్నమూర్తియ్య కాయని బనాదనము 5-12-1919 తేదీ నాడు కాలధర్మము నొందిరి ముహూర్తము సకల వైభవముతో జరప బడినది. సుమారు రెండువేల జనసంఖ్య చేరెను.

గ్రంథవాసము:—క్రస్తుత సర్వాగ్రామ కేటగిస్ట్రీ ప్రకటననిషేధి. గోమాటీగ్రామ కంఠముగారు గత డిసెంబరు 30-వ తేదీని కారెంపూడి గ్రామమునందలి లక్ష్మీ చెప్పి కేశవ గ్రంథాలయమును దర్శించినపుడు కొన్ని గ్రంథముల నిచ్చునట్లు వాదనా మొనగిరి. గతనెల 28-వ తేదీయ 12 ల మొగల, కంఠముపీఠేలింగము కంఠముగారి గ్రంథములను దనుచేసిరి వారికి మార్కెట్లైతావ్యావృత్తకందనముల నర్పించుచున్నాము. నా. రామనాథకృష్ణ.

న కొంతసేపు ప్రశ్నింపమండ నూరుకొని కొంచెమా విశ్రాంతి
 తీరించి మంచి నీరు పుచ్చుకొని, సేద తీర్చుకోవలసి వచ్చును.

అధికారుల కయ్యమైన సంగతులను చెప్పవలసి యందునని యు సందులన వారి యాగ్రహమునకు పోవుచు కారలని యందునని చెప్పి సాక్షి సంఘమువారి యొద్దకువచ్చి సాక్ష్య మివ్వవలయునని తీర్మానము సెలవిచ్చుచు గాన ప్రతిపాదన సాక్షి యొప్పుకొనెను. సాక్ష్యమివ్వవలసి ముప్పదేడు గాన కోరి యుండుటచే తానికి కృతజ్ఞతలు చెప్పిన సాక్షి సాక్ష్యమివ్వట ము కచ్చెను. ముప్పదేడు గాన వ్రాసినందున ఆ త్రువలకు కూడ సాక్షి చాఖలులేనని. సాక్ష్యమివ్వవలసియున్నది సాక్షికి లేదు. కొన్ని సంగతులను చెప్పవలసియున్నది. వానిని చెప్పవలసిన అధికారుల కాగ్రహము నున్నది. అందులన వారికి చిత్తులైన కలగవచ్చును. కాని సాక్షి సెలవిచ్చుచు గాన యెదురుట నిలువబడి పరిశీలించబడినప్పుడు చెప్పక తీరదు కాదు. మెల్లమెల్లగ సెలవిచ్చుచు గాన సాక్షిని కృత్రిమమున చెప్పవచ్చును సాక్షి ఒక్కొక్క సంగతిని చెప్పవచ్చును. 6-వ తేదీని కానూరులోని వారు దుశాణములను కట్టిపెట్టి భారతీయులు నుగియించుటకు పనిపాటులను మారు కొదలచినారు. అధికారులకు భయపడి వారికి ఇచ్చుచుగ నుండవలసి దుశాణములను కట్టించుటకు గాని సభలను జరిగించుటకు గాని మానకొనెను.

వైద్యులు మున్నగు యాద్యోగులతో కలిసి కనికరములు చేయవలసిగాను (సేలలోకి ప్రజలను చేర్చుచు) విషయమై ముఖ్యమంత్రియగు చెప్పిరి. గ్రామములనుండి బాబులనువదిరి క్రిమినల్ పోలీసులతో ముడవ నెక్కున వనరించి సలహాపెట్టవలసి సమీక్షలు చేయవలసి ఆ త్రువ ప్రజల సట్లు సాక్షి ఎ.తో కయ్యమయ్యతోను, భయముతోను చెప్పెను. ఆయన త్రువ యందులేక చెప్పకుండా సాక్షి రిప్పించుకో దుచుగాని ఆగష్టు 1917 లో శిష్టి నెంబు గవర్నరు గారు కానూరుకు వచ్చుచేసిన తరువాత వదిలివదిరి ఒక్కొక్క సభలలోనున్న సభ్యులను. ఇతర కేసులను ప్రకారము విచారణ చేయవలసి పోలీసులను విచారణ చేయించుటకు నొందరిది విషయములను. సేల చేర్చించుచుండిరి. అట్లు చేసినందుల వారిని బహుశః పెట్టుటలో తేడా కామిను ప్రయత్నములతో వరుసముగా. వారి వా సేలలో చేరుట కంగీకరించినపుడు వారి విడిచిపెట్టుచుండువారు. శిష్టి నెంబు గవర్నరుగారు కానూరుకు వచ్చినది 18-వ నెంబు విచ్చలదిగ జరిగెను.

మల్లక ఆహారముగ గాన ప్రతిపాదన సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—మీయో కనియింపగా నేను లాహోరు శిష్టి మార్చి 9 వ తేదీని ప్రాధానముగా జరిగిన సభకు వెళ్లి యుండ రాంబు లిల్లుల కృత్రిమము తగినట్లు నిలుపుట చేయవలసి కభ్యుత్సాహుని కోరుచు కృతపాదించిన తీర్మానమును అంతకుపున గాన రుదించు గులాను మొహిద్దీను గార్లు స్నేహితులగుటలన ప్రోత్సహించెను. నేనదివరకు సభలకు వెళ్లి యుండలేను కాబట్టియు విషయమై అంతకుర కభ్యుత్సాహుని. మొదటిసారి ఆప్త దుప్పట్లించితిని అసంగతి నైసంగిగా తెలిసి సభకు వెళ్లి ఆక్రమణ ఉపన్యసించుట బాగుండలేదని చెప్పిరి. అంతటితో కానూరుకు సంబంధించిన విచారణ ముగిసెను.

కర్నూలు బి.ఎ.యనుగారు

లాహోరు, ది. 18-వ నెంబు 18-— గుజరతువారు అల్లరుల విషయమై సంఘములకు విచారణ ప్రారంభించిరి. డిప్టీ కమిషనరుగ నుండి కర్నూలు బి.ఎ.యనుగారు వెనకు సాక్ష్య మిచ్చిరి.

నాంబురు ప్రభువు ప్రకటించినపుడు సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:— నేను బదిలీయై అంబాలాకు వెళ్లిపోయి తిరిగి గుజరతు వాలాకురయ్యగారియొద్ద 14-వ తేదీని మోటారువాడవచ్చితిని. నేనదివరకు రె.జె.గె. గుజరతువాలాలో నుంటిని.

ప్ర:—అప్పుడెందులకు లాహోరులో చేసినట్లు గుజరతువాలా ప్రజలు చేయవలసినట్లు మీరు చెప్పితిరే దానికి ఆధార మేమిచ్చుచి?

జ:—హానుగారు కాళ్లు చెప్పిరి. వరుసటి ఉదయమున వెళ్లి వరుసకు 18 తేదీ కాత్రి బాటు తెలిసెను.

ప్ర:—మనకాదు అల్లరి చేయటమే నిశ్చయముగాని రని మీరు రిపోర్టులో తెలిపితిరే.

జ:— అప్రావధసాక్ష్యమునబట్టి యిట్లు వ్రాసితిని.

ప్ర:— ఇంకను ఏమైన ఆధారమున్నదా?

జ:— ఉన్నది. ఒక బాకర్లతో తుట్టదాచు లిద్దరు ముగ్గురు అల్లరుల చేయించుచును చెప్పిరి.

ప్ర:—మీ కెమరు చెప్పి?

జ:—అబ్బాను అలీగారు.

ప్ర:—అబ్బా చెప్పిన వారెవరు?
జ:—గులాంసీంగు, అబ్బాబ్బాబ్బా.
ప్ర:—మీని విచారణ చేసిరా?
జ:—ఇద్దరిని శిక్షించిరి.
ప్ర:—ఎందుక?
జ:—మధ్యకు చేసివచ్చెను?
ప్ర:—మీ రింజర్లకుగానీ కాదునా? పదములు ప్రయోగించితిరే?

జ:—కత్తులు వారికి కయ్యమిచ్చిరి. అల్లరులు జరిగిన యెడల వారిని పట్టుకొనివచ్చి చెప్పిరి.

ప్ర:—వారు అల్లరులను పోషించుట చేయవలసి పోయినను పట్టుకొందురా?

జ:—అల్లరులు జరిగినయెడల వారి కిరుబోలవలసిన దిచ్చిట్లు భావించెదనని స్పష్టముగ చెప్పితిని.

ప్ర:— 6-వ తేదీనపుడు వాయవయ అల్లరులతోను మని బోధించినట్లుగ వచ్చుచున్నదా?

జ:—అర్రోజున చేతులేను.

ప్ర:— సభలో జరిగిన తీర్మానములలో వాడేపట మేమైన వచ్చుచున్నదా?

జ:—మీరు చేతులు.

ప్ర:—మరియు? వాడుకను కానూరుకు కట్టవలయునని సభలో నుపయోగించిరి వా రెవరైన పుకొల్పిరా?

జ:—అల్లరిలేనందే మానుచునే చేసి చెప్పితిని. అల్లరు లేనప్పుడు చేసిక మీరు నిరూపించెను.

సాక్షి యిట్లు చెప్పిపోయెను:—కొత్తరు రై. జే.ఎం.టి తురువాటి వుటకు నుండుచుండెను. రై.జే.ఎం.టి తగుల బడుచుండే చూడలేను. మరెవరో చేసిన కత్తిరి తగులబడు చుండెను. 20-వ నెంబులోని తగులబెట్టి. తులి గాపు తీగలకు వేసికేసిరి. రై.జే. ఎం.టిగారు తగులబెట్టెను. వా రేమాత్రము పోయెదనని పరకాగాన చెప్పిరి.

ప్ర:— విమాన మెప్పు యెందులకు చేసెను?

జ:— 6 వా బు ను

ప్ర:—ఎందుకుచేసి చేసెను?

జ:—11 గురు చనిపోయి యుండును. 27 గురు దెబ్బ పడిరి. ఒక బాబులను 6 మంది చచ్చిపోయిరి

యట్లుపట్ల గ్రామములలో జరిగిన దుర్ఘటములను సాక్షి వివరించి జమీందారులు అల్లరులతో పోలేదనెను. వా యోధపు యు లగుటవలన వారు చేసినయెడల బాంబులనుంచి యుండుననియు సాక్షి తెలిపెను. అనాగోతము ఒకబోటునుండి మరెవరోబోటునకు వెళ్లి అల్లరులను కలిగించుట వలన వారికి ప్రమాదముల క్షోభలకు కల్పించిరి. గుప్పలను కృష్ణునకొరదలతో కొట్టింట్లు చెప్పినది జమీందారు. చాలయం పిల్లలను యువకులను అల్లరులలో కలిగించుకొనిరి.

శ్యామూర్తి రాంజీనుగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:— విరోధివలనను చంపివేయవలసి కృష్ణుండుగారి కారని ఆ బ్రాహ్మణు అలీ ఆను బాకర్లగురు పోలీసు నువరించెంబెంబు వార ను గారికి తెలిపిరి. నైని పుల ను తప్పుచు యూ రో పి య ను ను నే న రి ని గు జర ను వాలాలో కొట్టబోలేను పట్టుకొనివారలో 16 గురును విచారణ చేయవలసి విడుదలచేసిరి. వారు 6 వారములవరకును ఖయములో నుండి యుండురు. ఇతర ఉద్యోగులు చెప్పిన విషయములను విని ప్రజలను పట్టుకొనుటకు ఆ త్రువ ప్రజలని. చాలమందిని పట్టుకొని పోలీసువారు బాటిటాను పంపిరి.

సెలవిచ్చుచుగానీ సాక్షి యిట్లు ప్రభుత్వర మిచ్చెను:— ధరలు పెరగుటలన గుజరతువాలా ప్రజలను ఇప్పుంది కలిగి యుండలేదు. కట్టితమైన రాబడి కలిగినవారును గవర్న మెంబు ఉద్యోగులను చాల ఇబ్బందిపడిరి. కూలివారికి చాల కూలి ముట్టుటచే వారికి ఇబ్బందిలేనందున. పంజాబులో వెల్లితెగ్గర గులుగొను ననుభయము ఇతరరాష్ట్రములలో ప్రయోజనం దుండకన చాలా ప్రకటన పంజాబునకు రాకుండ ఆ త్రువ ప్రజలని. ఇద్దరుగల శిష్టి నెంబు గవర్నరుగారు పంజాబీలు చాలావ భక్తికరాయలు లని పొగడిరి. వైద్యులతో ప్రేమించుటచే నల్లరులు జరిగినవి.

ప్ర:—గుజరతువాలానుండి కచ్చి వారేదా, వై పరకా అ నుండియా?

జ:—గుజరతు వాలాలోనవారు. వైవారు పంజాబులోనివారో లేక ఇతరరాష్ట్రములవారో నేను చెప్పలేను.

గుచ్చి గుచ్చి అదుగ నెట్లు చెప్పెను. పేర్లుకును ఒకపక నివ్వవారంబిరి. నన్ను కాగినుండుచేయవలసి నే ననుకొన లేదు. నన్ను పంజాబు గవర్న మెంబుగా రక్షణగా నాయధి

ప్రాయములు తెలుపుటవచ్చితిని. ఏదోగో 6-వ తేదీ సభలో జరిగిన తీర్మానములలో వాడేపట లేదు. కచ్చి విరోధి యనుటకు చురుడి అని యెవరును చెప్పలేదు.

కర్నూలు వార్త:—మీరు వాడుకలను పట్టుకొనుటకు బయలుదేరినపుడు మీరొక నిరూపణ పోస్టునుమందెనా?

సాక్షి:—నేను తన (పానా) సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:—సాక్షి కాలము 20-4 వ నెంబు కో నరిన పట్టుకొని యి. ఆ కయ్యమయ్య కొక విమానమును పట్టెను. నీకు యాద్యులకు పట్టుకొని పట్టుకొనుటకు. నీకు యెదురు పాడినవారు. పంజాత మాలా గాన, గులాబుసీంగు, కివాను బుంగసీంగు, యెమ్మిరిని మొదలు పట్టుకొంటిని. వారిలో కొందరు తిన్నగ పట్టుకు చేసికొని యుండవచ్చును. వారిని సాధ్యమైనంత త్వరలో పట్టుకొని లాహోరునకు పంపివేయవలె నాయుత్తేరి. దివాను మంగళసీంగుగారు చాలాకొనెను గలవాని నేను చెప్పలను, వాడు బాల్టి ప్రకర్తి ఆగమనమార్గముగ బాడ్లి హిందూబాబులును వెళ్లిరి. బానికి వారు లక్షమూలముల నిచ్చిరి. వారి కా సా మెక్కు కడ నుండి వచ్చెనో తెలియదు. పట్టుకొనిన వారిలో హిందువుని మహమ్మదీయుని కలిపి ఆర దండకులను చేయించిరి. కావలముని యిట్లు చేయించితిని హిందూ మహమ్మదీయుల కభ్యుత్సాహు జెక్కిరించుట కిట్లు చేశాడెను. వారిని ఆ కాడే లాహోరు పంపించి చేసితిని. తది ప్తానలోనా లైసెన్సువాడు వారిని గుజరతువాలాకు రప్పించి తిరి. ఆతని కొనుటల నిర్దారి పంపించి చేసివచ్చెను 50 యేండ్ల వయస్సు గల గో హా ర్ సింగు గారిని పట్టుకొంటిని. ఆ తదే మియు నే ర ను చేయి లేను ఆతని కొనుట లక్షమూలములతో చెప్పెను. ఆతని ఆస్తి ప్రభుత్వమునకు చాఖలపనుల యుత్తరువచే ఆతని పాలనలలోని పంటకు ముట్టుకొనిన వారిని గుండుపెట్టి కొట్టిం చెదనని ఆజ్ఞాపించితిని. ఎన్నియోకార్యములు చేయవలసియున్నవి చెప్పి దానివలన ప్రభుత్వములు లేనందే మానుమని నే ను భా వ్య ను గారిని కోరితిని. ఇది మాన్యు లాను ప్రకటించుటకు పూర్వము జరిగిన సంభాషణ. 14 వ తేదీ కి విమానమును గుజరతువాలాకు వచ్చి ఒకటి మాత్రము వాయులను చేసెను. వైవిధ్య చేశు రాలేదని సర్ ముక్తేలు గారు యెంచితి విమానములకు పంపించుటకు నిష్పయిదిరి.

సాక్షి యింకను సాక్ష్యమివ్వవలసియుండెను. సభ్యులు తని వాడుకలకు విచారణ విరమించిరి.

సోమవారమునాడు తిరిగి విచారణ జరుగును.

గుజరతువాలా అల్లరులు.

శిష్టి నెంబు కర్నూలు ఏ. జే. బి.లి.యను గారు.

అల్లరులు జరిగినప్పుడు గుజరతువాలాలో డిప్టీ కమిషనరుగ నుండి శిష్టి నెంబు కర్నూలు ఒట్రియను గాన కురువార సాక్ష్యమిచ్చిరి. వారిట్లు సాక్ష్యములో చెప్పిరి:—నా కభ్యుత్సాహు బదిలీయై 12 వ తేదీని గుజరతువాలానుండి బయలుదేరి అంబాలా పట్టణమునకు వెళ్లనై యుంటిని. 14 వ తేదీని తిరిగి వెళు కభ్యుత్సాహుచే నేను ఆనాడు సాయంత్రము 3 గంటలకు వెళ్లితిని ఆప్పుటి కప్పడే చాల అల్లరి జరిగెను. వైవారు కొందరు ప్రేమించి అల్లరిని ప్రభుత్వముంచుచు. భగలు పెరగుట గాని విమానంబుగాని వానికి కారణములు కావు. నేను 12 వ తేదీ ని యి జరిగెను వాలా నుండి బయలుదేరినప్పుడు అల్లరిజరుగు లక్షణము లేమియు కనిపించలేదు.

రై.జే.ఎం.టి ను తగులబెట్టుటయు, రై.జే.ఎం.టిని తీసి చేసి తెలిగ్రాపు తీగలను ధ్వంసము చేయటము, రై.జే.ఎం.టి నువలన నన్ను కలిగించుట కూ, ఇండ్లకు కిగులబెట్టుటయు మున్నగు సంగతులను సాక్షి వివరించెను.

సాక్షి యిట్లు చెప్పిపోయెను:—నేను గుండు వాలా కభ్యుత్సాహుకి ఒక విమానము వచ్చెను. ఆ విమానము ఆను బాబులను చేయగా రెండు తిగిరి 6 గురు నను ను చనిపోయిరి. 6 గురుల దెబ్బలు తిగిలేను. రై.జే.ఎం.టి 22 గురు చనిపోయిరి. 27 గురుల దెబ్బలు తిగిలేను. 15 వ తేదీ నుండి నేను వాయవయ పట్టుకొనుట కారంబించితిని

వజీరుబాదు, పాబాబాదు, మేకపురా, మహారా. కే. నా, సాంగ్గా, నోమక మున్నగు ధులనాలో మూలము కలిగి తని సభ్యులను సాక్షి వివరించెను.

సాక్షి మరల విట్లు చెప్పెను. కాత్రి వైవిధ్యము చూపు రాకపోయిన నే నల్లరిని నిలువచేయలేక గాయముగను. గుజరతువాలాలో 6 లక్షలు 37 వ నెంబుగా. సభ్యులను వజీరాబాదులో 25 వ నెంబుకు కలిగెను. సభ్యులు పోయె

కొంతమంది వారు వచ్చి వ్రాసిన కేసులను 8 లక్షల 20 వేలకు పరిమితము చేసిరి. ఇట్లగుట వల్ల ప్రభుత్వము కేసులను విచారణ చేయునట్లు ముఖ్యమంత్రికి సూచించినది.

వ్యాజ్యముల కొరతను గూర్చి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:

ఏప్రిల్ 14 వ తేదీన 11 కంటలకు సాక్షులకు 2 కంటలకు పోలీసువారు కుప్పలకు కార్మికి 14, 15 వ తేదీన విమోచనము చేసెను. కాని 15 వ తేదీన జైలులను గాని మరల పరంపరలు గాని చేసినట్లు తెలియలేదు. ఏప్రిల్ మాస ఆస్తి మున్నగువానికి మూలము నష్టము కలిగించెను. ప్రజలకు కష్టములు కేసులను తీర్చుచు చేసెను.

15 ఏప్రిల్ నెలమొగ్గుగాని సాక్షి యిట్లు చెప్పెను: రాజకీయములతో వైఖరి అల్లరులు చేయవలసిన దని ప్రేరేపించెను.

సాక్షిని గుర్తుచేసి యాంగ్ల నివారకు సాక్షుని మిశ్రితవారి కలిసి తాను సాక్షునిని చెప్పుచున్నది. తప్పు ప్రామాణికము చేయుదునని యాంగ్లలేదనియు చెప్పెను. అంతయు నివారి.

సాక్షి యిట్లు చెప్పెను—మంజూ గవర్నమెంటువారు నన్ను నా యభిప్రాయములను చెప్పుట కొరకు నాకుతోని నది నేను చెప్పెను. 15 వ తేదీన కొంతమంది నాయకులకు తప్పుగాని అందందములను చేసి రైతుల స్వేచ్ఛకు తీసికొనిపోయి అక్కడ నిర్ణయమునకు వచ్చి తాళి పెట్టెను. తక్కింది లాహోరుకు పంపించెను. వారి కష్టములను చాలా ప్రయోజనము కలిగెను. 19 వ తేదీన మేళపుగాని చాలమంది పట్టుకొనిరి. అందులో గోతులను అను 60 యేడ్ల వ్యవస్థనుండెను. అందుకు అనువైన ముద్రలను యొక్కడో పంపివేసెను. వారి కష్టములను చూడెను. కావున నతనిని పట్టుకొనిరి. అతని ఆస్తిని జప్తుచేయుటకు తీర్పును చేసిరి. అతని పొలములలోని కంటలులలోని నూనె పెట్టెలవారిని గుండు పెట్టి కొట్టించెదననివాడ నాట్లావించెను. మున్నగు లాభకారముల నేనెల్లత్రువు చేయుటను వీలుమని యాంగ్లలేదని. ప్రజలకు కష్టములు కేసులను తీర్చుచు చేయవచ్చును. నేను 15 వ తేదీన ముఖ్యకార్యదర్శి ధాన్యముగూర్చి క్లెర్కులతో మాట్లాడి నే నేమియో కార్యములను సమర్థముతో చేయవలసియుండును. వారిలకు ప్రభుత్వములకుండే చూడుచుని కొంతిని.

అత్రుతను గాని సాక్షుని మింగును యుగిలెను. సంఘము వారు కేసువారము విచారణ విరమించెను.

సానువారము తిరిగి విచారణ చేయ గలదు.

మరొకొక వివరములు.

మ్యా ఇండియా పత్రిక ప్రత్యేక విలేజులకు పత్రికను గాని సాక్షునినుగురించి క్రింది వివరములకు తెలుపుచున్నాడు: పరిపరములకు లేనువలయు విలేజులగురించి పంటల (పప్పులు, వ్యాజ్యముల కొరతను గూర్చి చెప్పెను. ముఖ్యమంత్రి సాక్షి నిరంజనముగ ప్రభుత్వమిచ్చెను. ముఖ్యమంత్రి ఫలవారములైన తిరునాళి సర్. సి. నెలమొగ్గుగాని పత్రికించి పుచ్చు దెల్లు జరుగలేదు. ఈ కష్ట కర్మలగుట కనికర మెంత మాత్రము లేకుండ 50, 60 యేడ్లవారి కష్టములను అందందములు చేయుచు ఉత్తరువు చేసిరి. అట్టివారు లేదని తమము ప్రామాణికము చేయుచు యాంగ్లేషులను చెప్పెను. అలాగే వారిని ముగ్గురు వారిని మంజూ దొరకనువారు కొరకు. వా రామాట దీనిముగ చెప్పివచ్చును పేర్కొనుట పొట్టును బద్దలగునట్లు నివారి. ఏదిగమైన ఆధారము లేకుండ కర్మలుగాని తమ యభిప్రాయముల నిర్ణయించుకొనిరి. వైఖరి గుజరతవాలాలో నల్లలకు ప్రేరేపించెనని వారియభిప్రాయము. “ఆధారముండిన ఆధారము లేకపోయినచో సరే యని వారిని నెలమొగ్గుగాని ప్రభుత్వములకు వారి విమోచనము సమర్పించుకొనిరి.

ఏప్రిల్ 15 వ తేదీన నాయకులకు పట్టుకొనుటకు గురించి పత్రికించి పుచ్చుటగా కట్టు తెలిపెను: వారి వారు పట్టి నువ్వకుండానిని నాకు తెలియజేయెను. చాల విమోచనములను మాట్లాడిన మాత్రము వింటిని. వారు ప్రజలకు వారి వ్యాపారము చేయుచు పుకొల్పెనని వారిని బట్టి నిర్ణయించుకొంటిని.

వారిని పట్టుకొనవచ్చును వారి ప్రభుత్వ యిట్లుండెను. ప్రజలకు బుద్ధివచ్చుట చేయుటయు వారి యుద్దేశము. సర్ నెలమొగ్గుగాని ప్రజలకు కొంతకంతకు భయభావము చేయుటకు దలచిరా యని ప్రస్తావించెను.

“తేను” అని వ్రాసిన గాని ప్రభుత్వ మిచ్చెను. నాకు కలకు పట్టివేసినందులకు మంగు చిక్కులేదును నుండెను. నాయకుల ప్రేరేపణలకు ప్రజలు అల్లరులు చేసి రని వారిభావము. కావున కల్లరులు వ్యాపారములను చేయుటకు చాలమంది పోలీసువారిని పైనుకుట తీసికొనిపోయి వారు నాయకులకు పట్టుకొన వారంబింది. వారితో నొక మరఫరంగిటాడ నుండెను. నాయకులకు పట్టుకొన విమోచనము దండయాత్రకు వెళ్ల అటు మంగు వారు లాహోరులో ముఖ్య కార్యదర్శికి క్లెర్కు పోతున్న నాయకులకు పట్టుకొనవలెను ఒక : ముఖమును పంపిన బాగుండునని తెలుపగ నప్రేరేపించుచున్న పట్టుకొనట యాంగ్లేషులకు ఆ విమోచనము వైది సంధించుచుండెను. ఇతరులకు తగిన సక్రమములేదని చేయుటకు వారు వీని నన్నిటిని చేసిని నుడిచిరి. చాల విమోచనములకు గురించి వ్రాసిన గాని సమాధానము చెప్పలేను. లేనా తరుకు తెలియదని చెప్పకొనిరి. కర్మలుగాని చేసిన కనుక బయటపెట్టుటకు సెలవ్యాదుగాని చాలమంది చేసిరి. వారుచేసిన పనులకు సాక్షులకు కనిపించును. వ్యాజ్యములకు లేదు. వారిని గ్రామ కరిక్ చేయునప్పు డెంతో కాలికరముగ నుండెను. సెలవ్యాదుగాని గ్రామ కరిక్ చేయుట యైన తరువాత సంఘమువారు కేసులను విచారణను విరమించెను.

(1)

ముద్రణాయుక్త కావనము.

మరణముల భారము.

నేనును ముఖముల రాజువారిగా నాంగ్లజేషునకు వెదలిన ఆర్. జి. ప్రధాన గౌరవములను గూర్చి “హులాయి (కానికల)” పత్రిక కట్టు వ్రాయుచున్నాను. నేను ముద్రణాయుక్త కావనముల గూర్చి యెన్నెముకు ఇండియా పత్రిక కొక వ్యాసము వ్రాసియుంటిని. కొన్ని దినములైన తరువాత డి. బి. రామచంద్రరావుగారిలో నీవు యెన్నె ప్ర సం గిం పు చు, మాం లా గూ గా రి కి విమోచనము గూర్చి నివేదించుట కొక సంకీర్తనము నంపిన బాగుండునని నుడిచితిని. ఇదియెంతయు ముందరియు, యిది కాత్రి గాని ప్రారంభించిన బాగుండునని చెప్పెను. నేని సంకీర్తన గూర్చి గొ. కాత్రి గానిచేర లేదు (వ్రాసితిని. కాని జవాబు రాలేదు. ఒకటి, రెండుదినములైన తరువాత నేను కాత్రి గాని నేనును తిరుణకల్లువద్ద కలసికొని, ప్ర సం గిం పు చితిని. కాని వారు వా కే మి యురిగిన సమాధానము నీ ఉలేదు. కొలదిదినములలో దీనినిగూర్చి నాతో మాటలాడెదనని మాత్రము వారు కలిగిరి. ఈ వచ్చి రామచంద్రరావుగారు నన్ను నేనును తిరుణకల్లువద్ద విండునకయి వింటిని. విండునకు నీవొకప్పుడు, వారి ఆంగికర: గి కార్యదర్శి, గొ. కాత్రి, డి. బి. రామచంద్రరావు గార్లుండెరి. నీవొకప్పుడు వెదలి పోయిన తరువాత నా నూచునుగూర్చి కాత్రి గాని మున్నటిను మొదలికిరి. అందు యందు గూర్చి మాటల ప్రాసల వాక్యములకు వీరు చెప్ప సాగిరి. ఇతి వీరు క్రొత్తగా నేర్చుకొన వాజనీతి జ్ఞతయని గ్రహించితిని. తుదకు లేదని పర్యవసాన మేయన: తాను యానిమయమున నేనును చేయకాలసమయము, యెంతయు దులకు ప్రతిష్ఠించరాదని తన అభిప్రాయమును చెప్పి. ఈ రామచంద్రము విజయవంతము కావించెను. అందుచే యిది వాక్యము లేదని వారు చెప్పెను. మనము తిరుగి వరకు కృషిలంపుట కర్మముని నేనంటిని. కాని ఆమాట వారికి నచ్చిరదికాదు. వీరిభావము వాకార్యము గలగజేసినది. ఈ విషయమున సంసిద్ధము కాలసిన రామచంద్రము, మాంలా గూ గానికి నవ్వరకులకు చేయరాదనకు భావములే వచ్చి మాయెనని నాకు గట్టి నమ్మకము కలుగుచున్నది.

విర్రండు, పోలీసు హత్యలు.

లండను, డిసెంబరు 8:—ఇటీవల డబ్లిన్ లో పోలీసు వారి నెరకు చంపికో కనుగొనుటకు 5000 సావరముల నిచ్చెదమని విర్రండు లెప్పి నెంటుగాని చేసిన ప్రకటనగాక విర్రండు సమాజ కార్యదర్శి మరెవరెందల సావరముల నిచ్చెదమని యు నిజముగ నేరము చేసినవారికి తప్ప మరెవరికైన ప్రభుత్వమువారు సంకీర్తించెదననియు ప్రకటించెను. మరొకరిగూ వారు రాజీనామా నిచ్చెనని తెలియబరచుచు బుఖారెట్టు నుండి ఒకరికి వార్త వచ్చెను.

రుమేనియా ముద్రణమువారి రాజీనామా

క్యూరెన్, డిసెంబరు 8:—రుమేనియావారు ముద్రణం దలిపొన్నిన లబ్ధిమేటమున కేవిప్రభుత్వ మిచ్చికో ఇంక న ప్రకటించబట్టెద లేదు. కాని నేను రుమేనియా ముద్రణము వారు రాజీనామా నిచ్చెనని తెలియబరచుచు బుఖారెట్టు నుండి ఒకరికి వార్త వచ్చెను.

స్థానికాది వార్తలు

దర్బారు:—మద్రాసు గవర్నరుగారు 18-వ తేదీ సాక్షులకు 5-15 కంటలకు విలెను భూమినిద దర్బారుకు కొనించును. ఆసమయమున మద్రాసు చెంగల్లుట్టు జిల్లాలో యుద్ధములో చనిపోయిన వారి బంధువులకు బహుమతు లీటుటను.

మైసూరు ఉలవలు:—మైసూరుసినిమిస్లయన్ డైరెక్టుగాని ఉలవల యెరువు విషయమున ప్రభుత్వ నిర్ణయము ఈ నెల 1 వ తేదీ నుండి తొలగించ బడిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. కాబట్టి మైసూరునండి యులవ లెగు మతి చేయుటకు క్లెర్కులు కాని లై సెన్సాని యకమీద నక్రమలేదు.

జిల్లావారీ సంధిమిమోరియలు:—ఇంచుమిత్తము సమూహముడెడి చంచాలకు కల్లకు కొన నివల జిల్లా ప్రెసిరి ఆఫీసులలో తీసికొని జరుక్కుకొనునట్లును లేనా కల్లకుల పేరగాని మిమోయలు కమిటీల యభ్యుక్తుల పేరగాని లెక్కకాతా పెట్టెనట్లును ప్రభుత్వమునా రాట్లావించెను.

ఆంధ్ర భాషాభివృద్ధి సమాజము, రాజధాని

కళాశాల:—వైకళాశాలయందు ఆ ప్రపంచముగను, సమాజపు అభ్యుత్థమునకు నుండి యప్పుడు ఉపకారవేక నమును పుచ్చుకొన బోవుచున్న మ-రా-త్రి, వాదిలికలకు నున్నవాపురు: యుగాని సక్రమించుటను ఏర్పాటులు జరుగుచున్నది. కావున విద్యలలో కళాశాలలో చదువుకొన్న ఆంగ్లవిద్యార్థులు, అభియంతలు తిరిగిసహాయము ప్రాప్తా సామున చేయగోరువలయున్నాడు. విశేషము కార్యదర్శి గారిచేర సంకీర్తన చందములతో స్వీకరించుటను. ఆర్. హెచ్. డి. ప్రసాదరావు, కార్యదర్శి, ఆంధ్ర భాషాభివృద్ధి సమాజము, రాజధాని కళాశాల ప్రెసిరి.

అమృతసరపు కాంగ్రెసు స్పెషలరయలు:

చెన్నపురుండి అమృతసరమునకు 1 వ గ్రామం 178-8-0, 26 వ గ్రామం 83-10-0, ఇంటర్మీడియేటు 12-8-0, 3 వ గ్రామం 81-2-0 చొప్పున వార్త యుచు. ఈబాడిలో భోజనపు ఏర్పాటులు చేయవచ్చెట్లు కలకు భోజనమునకు దివమునకు 1-9-0 చొప్పున మూడుదినములకు రు 4-8-0 యగును. దీనిలో కలకలలచి: ప్రతినిధులు రైతావార్తాని భోజనపురా డ్లిని 15 వ తేదీలోగా 46, హైకోర్టు, సామవాక్యమును స్పె. సి. యన్. గోవింద గజుల మొదలయినవారికి పంపరలె ను గుండుకలవచ్చును, వాడి: ద్దుకు కలసికొనువారు నుండుగ డెలుకలెదనె, డి. వి. గోపాలస్వామి మొదలయినవారు గారు మాకు వ్రాయుచున్నారు.

పాటకచ్చేరి:—ఇప్పటికే జు వెనకాడ పురమును

మైలంకరం హాజన మద్రాసునుండి కచ్చిన ప్రతితి సి, సర స్వతీలయిగాని అక్కో భోజనకు పాటకచ్చేరి తేసిరి; తెలుగు, కన్నడము, హిందుస్తాని, పర్షి భాషలలో చుండికీ ర్నలు సాడెను. ఇంత వ్యగుచురుముగను సరళముగను పాడి ఉధలకు మెప్పించినవాడు ఇదిరకు శాపురమునకు ఎరుగు రాలేదని యనుకొనిరి. తవపుర్యత్రి: యు ద్దు వేళ్లలకు సరళల రానిచ్చి గౌరవించుటకన్న కలసకులకు యే చుండి విద్య భొపతేసి వారిలకు మంమేల ప్రవహానంనుగ పాటకు విని యావండిది ప్రాప్తావించ వాడదని కొండ రకుకొనిరి. ఇంక చక్కగ సాడునని య నేవలకు వెలియనగను గొప్పకునమ్మలనేవల రాలేదు. బుధవారము రాత్రి సీతాకల్యాణము వారి కథా యాపముగ జెప్ప గురిట.

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-8 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0.

వి. సి. భర్తము ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ గౌరవాలయము,

పోస్టు బాక్సు 212 మదరాసు.

World's News.

(Reuter's Agency)

England Indian Reforms Bill.

LONDON, December 4.

Clauses 19 to 23 were passed without discussion.

On clause 24 Col. Wedgwood moved an amendment with the object of securing the measure of fiscal autonomy to the Indian Legislature.

Mr. Montagu pointed out that the Indian Government must be entitled to initiate fiscal measures in a similar way to the Government of the United Kingdom.

The matter was referred to a division and clause 24 to 27 were passed without discussion. The debate was then interrupted by a discussion on a motion proposed by Mr. Devlin on a matter relating to Ireland.

To be Passed Before Peace Celebrations.

LONDON, November 27.

Obviously inspired statements appear in several papers that the Government will pass the Government of India Bill before the Indian peace celebrations. It is highly probable they will, for the atmosphere created both within and without Parliament is such that the severest critics of the Bill will probably realize that further opposition can be only a matter of principle. Unless the most experienced lobbyists are all wrong, so far as practical politics go, the Bill is as good as law, and there is nothing to be done to accept the situation.

Curiously enough the papers, apparently holding that the imminence of fundamental changes makes the India Government a topic of the day, give more space to it now than when the education of the public might have done some good. Sir J. Bonar Law's statement published in the "Times," anticipates that a definite statement of the new policy by Parliament will result in coming down expressions by both advanced Indian politicians and Conservative officials, who have contemplated resignation. The politician has now to shoulder highly responsible duties for which his long habit of constructive criticism is more a handicap than a qualification.

On the other hand the official, by usage will realize his first duty is to his administrative machinery to the authoritatively defined policy, and even in relinquishing his accustomed authority to another, his judicial mind and habit of acting only in the public interests will provide safeguards. Something more is wanted than mere resignation, which the Joint Committee seems to contemplate. Experienced members of the services for a long time during the delicate process of transfer, or before the Indians are found able to shoulder their new responsibilities, much of the work that cost the lives of great, devoted, public servants in the past will be undone. The Indian Civil Service is justly proud of its unequalled record of efficient devotion to public interests. The great expenditure about to be incorporated gives modern members of the Service the opportunity to justify and confirm their glorious traditions. — "Pioneer."

Fiscal Autonomy For India.

A Correction.

LONDON, December 4.

Substitute the following for the passage beginning "Mr. Montagu pointed out" and ending "the Government of the United Kingdom":—"Mr. Montagu said that he quite agreed with Fiscal Autonomy for India, but it was for the Government to submit proposals. Most of the officials in India had been protectionists, but some were convinced free traders. It was certain that if we had key industries, England and India would have the same. India should have the opportunity of revising her tariffs in what she considered to be her interests. Any tariff proposed in India must be in the shape of a Bill, which could only be carried by the votes of the Legislative Assembly."

Maintenance of His Majesty's Forces.

LONDON, December 5.

The Reforms Debate being resumed, Mr. McCann Scott moved an amendment to Clause 26, Page 21, line 36, to omit the words, "safety, tranquility or interests," and to insert the words, "maintenance or discipline of any part of His Majesty's Naval, Military or Air forces, or for safety or tranquility."

Mr. Montagu agreed that the matter was supremely important, because it was part and parcel of the theory of the Bill. He was unable to see why they should make a difference between the maintenance or discipline of any part of His Majesty's forces and the other interests. The only reason for excluding His Majesty's forces was that the Viceroy and his Government were responsible to the House of Commons and not for the internal arrangements of these forces. Under the Bill they made the Government of India responsible to Parliament still for the whole government of India. The whole theory was that they had not established a diarchy in the Government of India, i.e., if we had an executive responsible to Parliament not only for the maintenance or discipline of any part of His Majesty's forces but for the interests of British India, they must be given power to discharge that responsibility and pass in the legislative measures which they regarded as essential, which the Viceroy declared to be essential and which, passed as Executive orders by the Government of India, would not become law until it had been before Parliament, where any member would have the opportunity of discharging his true function as a trustee of the Indian Electorate. He would have the opportunity of a report upon the amendment by the Standing Committee appointed by the Commons itself. Therefore, Mr. Montagu thought that the use of that power was guaranteed. Mr. Montagu emphasized that if the Viceroy and the Government who are responsible to the House of Commons for the good government of India felt that legislation was necessary, he ought not to be deprived of the opportunity of getting it.

The amendment was negatived.

Permanent Indian Under-Secretary Urged.

Progress in the latter stages of the Bill was rapid. Several clauses were passed without discussion and Clause 30 was quickly reached without any amendment being inserted. On this clause, Col. Wedgwood urged that in view of the success of Lord Sinha's appointment and its excellent effect on India, there should be a permanent provision for an Indian Under-Secretary.

Retention of the India Council.

On Clause 41, Col. Wedgwood asked why the India Council was retained in view of the fact that Mr. Montagu himself denounced it during the Mesopotamian debate.

Mr. Montagu replied that the Council provided under the Bill was very different from the Council which had previously existed. Mr. Montagu hoped that questions would not come before the Government of India was in harmony with its legislature, but when they did, the Secretary of State could not act without the expert advice of the Council.

The clause was agreed to.

Committee on Indian Affairs.

On Clause 33, Col. Wedgwood moved an amendment with the object of ensuring that the franchise proposals should come before the House. Mr. Montagu replying promised that the motion for the appointment of a Standing Joint Committee on Indian Affairs would be introduced in each of the Houses at the beginning of the next Session. He also promised that the rules embodying franchise would be submitted for the approval of the House, which would be able to amend them.

The amendment was negatived.

Tariffs in India.

Replying to Mr. Stewart on the question of Tariffs, Mr. Montagu declared that nothing could do us so much harm, as the slightest suspicion that we wanted to alter Tariffs in India, in the interests of British trade. The solidarity of the Empire rested upon Imperial goodwill, which had always been developed by mutual trust. He did not think that this matter would be dealt with under this Bill.

Interests of Civil Servants.

On Clause 35, there was a discussion on the protection of the interests of Civil Servants. Mr. Montagu declared that these interests were amply safeguarded. All his information indicated that the agitation had been far more among Ex Civil Servants than Civil Servants and having apprehensions with regard to certain aspects of the Bill, the Civil Servants in accordance with the great tradition of the Service would do their best to make the constitution a success. He wanted co-operation between all those working in India.

Appointment of Statutory Commission.

On Clause 41, Mr. Ben Spoor moved an amendment to establish the Statutory Commission within ten years. Mr. Montagu said that he could not accept the amendment because Mr. Ben Spoor still believed that the House of Commons was altering the Indian constitution in response to Indian agitation and Mr. Spoor hoped that agitation would continue. Mr. Montagu did not think so. He emphasized that the present proceedings of the Commons demonstrated the great willingness, despite an insignificant minority, to grant enthusiastically to India, as soon as possible, stages in surrendering Parliament's trusteeship to well-qualified Indian Government. Agitation would not hasten transference of power, but it might delay it. Before the Statutory Commission went to India three elections would have been held. That was not too long a time to judge whether the Electorate could hold Ministers responsible properly. If there was a remarkable and unforeseeable development in the Indian conditions within ten years, a Commission could always be appointed in the interval. The Bill laid down that a Commission must be appointed at the end of ten years, but it did not mean that investigation was impossible earlier, though he believed that ten years was the right time to hold an investigation and he was certain that the success of investigation depended upon Spoor's hopes of agitation being falsified and Indians really settling down to work and not agitate.

Col. Wedgwood said that the amendment was moved because the Labour Party might be in power in four years and they wished to make it clear, that, if so, they would not be tied down by the first subsection of the Clause.

Cause of Rapid Progress.

The remaining Clauses were passed and the detailed consideration of the Bill concluded at 1 o'clock in the morning, the measure remaining unamended. The rapidity of progress is due to the power given to the Chairman to select the amendment to be discussed and exclude others. The Chairman's exclusions were accepted without protest.

Allies must Adopt Stern Measures.

LONDON, December 3.

The newspapers emphasize the strained position between the Allies and Germany as evidenced by M. Clemenceau's stern reply to the latest German Note. It is pointed out that Germany's attitude towards her Armistice and Treaty obligations has become worse since the American Senate's discussions on the Peace Treaty, and the insolence of her attitude on the subject of the repatriation of prisoners of war, which is dependent on the ratification of the Peace Treaty, and the surrender of war criminals, is merely a corollary to her refusal of repatriation for the scuttling of the fleet at Scapa Flow and the abrupt withdrawal of Delegates from Paris. She is apparently attempting to exploit the differences among the Allies and simultaneously to avert a monarchist and militarist outbreak by making a show of defying the victors which is wholly in accordance with the old German spirit. The papers declare that the Allies must adopt stern measures.

Prince Albert becomes a Mason.

LONDON, December 3.

Prince Albert has been initiated into the Navy Lodge of Freemasons.

The Prince of Wales.

Desires to see the Empire.

LONDON, December 3.

The Prince of Wales in the course of a reply to a toast by the King on the occasion of a Banquet in his honour at Buckingham Palace on his return, said that his tour in Canada had intensified his desire to see more of the Empire and he was looking forward keenly to visiting Australia, New Zealand, South Africa, and India in the near future.

League of Nations Conference.

Decision to Draft International Law Code.

LONDON, December 4.

The Conference of associations for the League of Nations has decided to draft the code of International Law, eliminating the right to go to war. The Conference recommended that in every state youths be apprenticed to some trade or profession. The next Conference will be held in Rome.

Aerial Flight Competition.

LONDON, December 4.

The Martinsyde machine piloted by Mr. Rowell, left Hounslow for Australia at ten this morning as a competitor in flight to Australia.

Russia

Bolsheviks Dispersed.

From Pinega Front.

LONDON, December 4.

According to the latest information from Russia, Bolsheviks in North Russia have been dispersed on Pinega front. In West Russia the line of the North-west army now runs from North-East corner of Lake Peipus to eastward bank of the Narva river thence to halfway between the Narva and Yamburg and along the Luga river to a point twelve miles north of Narva and then due west to sea. Attacks of the Reds here are slowing down and there has been no activity for the last two days. It is reported that the Letts have reached the line twenty miles west of Saargri. The Lithuanians have attacked the Germans from South and cut all communications with Snavli, capturing 25 prisoners, the Germans besieging Lithuanians have been driven back. From Kamule 2 to Volonozz east of Larnopol, in South Russia Mr. Denikin has occupied Fastov and is advancing on Jutimir. The Bolsheviks have advanced south of the line Koselez, Pruzh, Shany, Oboyan. The Volunteers counterattacking along Ker-Kuruk railway penetrated to within thirty miles of Kursk and maintained their position against further assaults. The Bolsheviks are in possession of all Novi Oskol and Birch and are continuing their advance south of Liaki. The Don army counterattacking has retaken Petrovsk and Petrovskoi, but lost Kalagn. There is no change on Tseritain front. In East Russia Bolsheviks are advancing on Kirgh stepped towards the towns of Lyskoda and Platnik on Trans-Siberian Railway. Their advanced troops are within twenty miles of Kizmek.

Conference Between O'Grady and Mr. Litvinoff.

LONDON, December 4.

COPENHAGEN.—Conference between Mr. O'Grady and Mr. Litvinoff will be resumed to-day, O'Grady having received instructions he was awaiting.

America

The U. S. Coal Strike.

No Sign of Men Resuming.

LONDON, December 3.

The "Times" New York correspondent says that hundreds of mines are still idle and there is no sign of the men resuming. The Fuel Controller has appealed to the public voluntarily to undergo more severe restrictions than in war time, including lighter nights in cities and the suppression of electric signs. The distribution of coal is limited to the Government Service and essential industries.

Capture of Villa.

LONDON, December 4.

NEW YORK.—A Juarez telegram to the Associated Press of America says that Villa has been captured by a force of his own men who are holding him for reward.

Violent Break in Exchange.

LONDON, December 4.

NEW YORK.—There has been another violent break in exchange. Sterling and France falling to fresh low levels. Lire now also depressed. Business in sterling is enormous and there have been numerous transactions of hundred thousand pounds.

Germany

Financial Programme Explained.

LONDON, December 4.

BERLIN.—In the Assembly Von Erzberger explained the financial programme, under which it is proposed to make levy on income, the tax being on sliding scale of from ten to sixty per cent, to tax capital revenues ten per cent and to impose general levy yielding fifteen milliards of marks.

Proposed Trial of Kaiser.

No Dissensions or Wavering.

LONDON, December 4.

Speaking at Pontypridd, the Attorney-General declared that no dissensions or wavering existed as regards the proposed trial of Kaiser. The law officers continued most careful and extensive preparations and over fifty thousand written statements regarding the prosecution of War Criminals had been examined.

Germany and Ratification.

Delegate on Terms of Signing.

LONDON, December 3.

PARIS.—Interviewed by Reuter's correspondent, Baron Von Lerener said he was authorised to sign the Protocol of Ratification in the last sentence in it was eliminated which reserved the right of foreign armed forces to enter Germany after the peace had been effected. He said that the suggestion to invite decisions from the League of Nations regarding responsibility for the 1918-19 war was not negotiable for that, but desired impartial judgment. Germany was willing to sign the Protocol immediately the Allies agreed to that proposal. He continued that the Baltic question had already been settled by the complete evacuation of German troops from Lithuania. He added that he had a meeting with Mr. Polk.

Sinking of German Warships.

Admiralty Refutes Germany's Contentions.

LONDON, December 3.

An Admiralty communique, referring to Germany's contention that Admiral Von Reuter scuttled the fleet at Scapa Flow without the knowledge of any German Civil or Military authority, publishes a translation of a letter found in the safe of the scuttled ship "Emden." The document is dated May 9th and is marked "Most Secret." It is written by Admiral Von Troche, Chief of the German Admiralty, to Admiral Von Reuter, and discusses the latter's probable intentions as regards the fate of the interned fleet, which, however, is declared, cannot be decided without German co-operation. He emphasized that surrender to the enemy was out of the question. The communique cites the foregoing and other instances in refutation of the German allegation that German orders failed to reach Admiral Von Reuter and shows that the last orders reached him on June 17th, the very day on which, according to the text of another document, he gave instructions to the Commanding Officers, carefully detailing the preparations to effect a rapid sinking in the event of forcible British intervention, without German consent or on his special orders, with regard to which he indicated a secret code. Admiral Von Reuter added, "should the Government agree to surrender under the Peace terms, then the ships will be handed over to the lasting disgrace of those who placed us in this position."

Rumania

Rumanian Reply to Allied Note.

Time Prolonged.

LONDON, December 4.

PARIS.—The Supreme Council has granted Rumania six days' prolongation of the time allowed for her reply to the Allied Note.

Italy

Italian Parliament

Resumption of work Advised.

LONDON, December 4.

ROME.—Following the violent Socialist demonstration in the Chamber as a result of which the President was obliged to adjourn the sitting the afternoon, Mr. Treves declared that, despite the violence suffered by the Socialists he had advised the whole of Italy to resume work forthwith. The sitting concluded with ovation for the King.

Socialists and Strikes.

London, December 3.

ROME.—In the Chamber a Socialist Deputy stated authoritatively that the strikes would cease at midnight.

Switzerland

Switzerland and War Prisoners.

A Request to Former Belligerents.

London, December 3.

BERNE.—Switzerland has decided to ask the former belligerents to repatriate all prisoners of war before Christmas. The Vatican has accepted Switzerland's invitation to send a similar note to the former belligerents.

Spain

The Spanish Cabinet.

LONDON, December 3.

MADRID.—The Cabinet has decided to remain in Office.

[ASSOCIATED PRESS]

American University

Scholarships for Indian Girl Students.

BOMBAY, December 7.

The Secretary, Hindu Scholarship Committee, University of Michigan, (U.S.A.) has written to the Editor Indian Social Reformer, stating that the Balfour American scholarships for Indian Women Students, ten in number, have already been awarded for academical year 1919-1920 beginning September 1919. The amount of the scholarship is 500 dollars for a year which, it is stated, will practically cover all the expenses of a student. The scholarship is intended for girl students going from oriental countries to the University of Michigan (U.S.A.) and the scholarship holders are at liberty to pursue any studies they like, the trustees prefer medicine, on account of great need of medical hands in Oriental countries. Applicants can apply for the next year.

M. Fowler's engines are thoroughly over hauled. He will make a short trial trip before his final departure, from Rangoon which is expected to-morrow morning.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

Delhi

The N. W. Frontier.

Tribesmen's Activities.

DELHI, December 5.

A Press Communique dated 5th December says. An unsuccessful attempt by the tribesmen probably of Akkuz was made to raid Kohat city on the nights of the 2nd and 3rd instant. According to the latest information the casualties in the attack on the train near Thal on the 1st instant, were 36 killed and 50 wounded.

Waziristan

Owing to petty faction intrigues some sections of the Tochi Wazirs are experiencing difficulty in realising their share of the fine imposed by our terms. On the 3rd instant, some tribesmen followed our pursuing troops back to Khargi. They were dispersed by fire from Khargi. We suffered no casualties.

Waziristan Expedition.

A Brief Connected Account.

DELHI, December 7.

A Press Communique says.—It has been difficult for the public to follow the sequence of events in the north and south Waziristan since May and a brief connected account of the facts leading up to the operations which commenced in October against the Waziristan tribes may be of interest. These tribes comprise the north Wazirs inhabiting the Tochi Valley and surrounding mountains the Mahsuds to the South of the Tochi and the South Wazirs in the Wana Valley. Their country lies within the belt bounded by the Durand line or Afghan frontier on the west and by the districts of Dera Ismail Khan and Dera Ismail Khan on the east. While interfering as little as possible with the independence of these tribes the Government of India have been obliged for obvious reasons to maintain posts garrisoned by local militia within certain protected areas in their territory notably in the Upper Tochi and at Wana. In view of this partial occupation and of undertakings on their part not to raid other friendly tribes or to British territory the Wazirs and Mahsuds have been for many years in receipt of liberal subsidies and have invariably been treated with the utmost consideration. Up to the last week in May when owing to concentrations of Afghan forces at Urgun and in Kohat it became necessary to withdraw our militia outposts in the Upper Tochi and Wana. The Waziristan tribes continued to draw their allowances and remained perfectly quiet. No sooner had our withdrawal begun however than they turned upon us. The Mahsuds and north Wazirs seized Khajuri and Shinkai surrendered Andola, Murtaza, Kirghi, Marji and other militia posts threatened Miranshan invaded Bannu district and burned villages in British territory. The south Wazirs in co-operation with the Bhattanis hurried the retirement of the South Waziristan militia towards the Fort Sandeman and poured into the Zhoob valley in pursuit. They succeeded in forcing the evacuation of the Zhoob militia of Mr. Ali Kher Fort with large stores of rifles and ammunition and supplies induced the Sheranis and the majority of the tribes in the lower Zhoob to revolt and attacked Fort Sandeman. In engagements with these Wazirs on the 30th and 31st May five British Officers of the militia were killed and others wounded. Throughout June and July all sections of Mahsuds and Wazirs continued actively hostile, mail tongas were looted parties repairing telegraph lines were attacked and the posts still held by us were continually being sniped. A Mahsud Jirga held at Kaniguram on the 9th July sent a message to Afghan General Nadir Khan to the effect that if the Afghans would supply them with guns rifles and money they would drive the British across the Indus. Towards the end of July Mahsuds and north Wazirs assisted Nadir Khan by occupying boys a point in Daur country 8 miles above Miranshan. Meanwhile the Wana Wazirs continued to invade the Upper Zhoob and at Kapip on the 15th and 16th July made an attack in force upon troops escorting convoys to Fort Sandeman. In this engagement British lost 66 killed including 3 British Officers and 55 wounded. August saw even greater activity. Early in the month 4 lakhars of Mahsuds were out. One of these attacked a picket of the 32nd Punjab at Saidi, 12 miles from Bannu killing 20 of them. Others attacked Jandola convoys threatened the Tank Railway and raided Luni and other villages in the British area. On the 27th August the Birni post was entered, two of the Garrison being killed and four wounded, but the Mahsuds were repulsed. One of these gangs on the 29th murdered 14 Labour Corps coolies near Laki Marwat and several smaller raids occurred in the Dera Ismail Khan and Bannu districts. Although the peace was signed with the Afghans on the 8th August the Mahsuds and Wazirs continued their raids throughout September plundering peaceful villages. On the 9th September the Tank Railway Station was attacked and a raid was made on the Zarkani Post in which a British Officer was killed. On the 23rd Khirghi was attacked and 5 sepoy were killed. Security of life and property in the Bannu and Dera Ismail Khan districts, finally became such as to make the position intolerable and by the beginning of October it was clear that punitive measures could not be avoided. A belief was widespread in Waziristan that the British had made a compact with the Amir to transfer their country after six months to Afghanistan. The measure of success which the tribesmen had secured had tendered to embolden them and after such flagrant offences their continued immunity would have made our position very difficult. In order to win security for our harassed border population and teach the recalcitrant tribes a much needed lesson, it was decided to summon Wazir and Mahsuds Jirgas and demand reparation and compensation from them for the damage they have done announcing to them at the same time our intention of making roads and locating troops in certain parts of their territory. They were informed that if they refused to accept our terms they would after being given ample time to remove their women and children to places of safety be subjected to an intensive bombardment

from the air. If the tribes still prove recalcitrant punitive measures with troops will be undertaken but it is hoped that the effect of the aerial campaign will be such as to render more serious measures unnecessary. The Tochi Wazirs have accepted the terms offered to them but the Mahsuds have refused and the country is therefore now being subjected to aerial bombardment. Terms have not yet been communicated to the Wana Wazirs.

Col. Frank Johnson's Farewell Falsified

DELHI, December 5.

With reference to Colonel Frank Johnson's evidence before the Hunter Committee in which he stated that the Mohameds headed by Mr. Saifi, Hindus and Europeans gave him farewell entertainments, the Associated Press is authoritatively informed that neither the Mohameds nor the community entertained him at dinner nor Mr. Saifi presided at any such function. Mr. Saifi did attend one dinner as a brother guest which was given by a Hindu banker of Shadera in honour of Colonel Frank Johnson.

News in Brief.

The Burma Legislative Council is summoned to meet on Friday, the 2nd January.

The Bishop of Rangoon will hold a thanksgiving service on the Menden at 4.30 P.M., on Sunday, the 14th instant.

The Government of Assam has invited application from Indians for the appointment by direct recruitment to the Indian Police Service.

The mail steamer "Mandala" with outward mails of the 20th November is expected to arrive in Bombay on Wednesday morning, 10th December.

An ordinance has been issued to-day prohibiting possession of Russian red notes. The possession has been made punishable with imprisonment of three years or fine or both and confiscation.

Mr. Sultan Ahmad, Government Advocate, Pains, has been appointed to act temporarily as a Judge of the Patna High Court in the place of the late Mr. Justice Aikinson and will sit on the bench on Tuesday next.

News had reached Calcutta of the death in England of Mrs. Comley, founder of St. Mary's Homes and the hospital for incurables in Calcutta, which has sheltered thousands of women, girls and children.

As a result of protest meeting against the movement to present a public address to Mr. Plank on behalf of all the citizens of Poona, the organisers of the address movement have now decided to confine the affair only to the friends and admirers of Mr. Plank.

A Board of Officers composed of Lt.-Col. H. F. Dobbin, of the Duke Cornwall's Light Infantry, and Fliege Lieutenant J. W. Butler, accompanied a. assembly on Thursday to select and report upon a site for an aerodrome at Assansol. The report will shortly be submitted to the Q. M. G. Presidency Brigade.

The Bengal Humanitarian Association, which has opened a relief centre last year at Howrah to help indigent passengers arriving at Howrah and splendid work during last year, about one lakh of people were fed by the Association at a cost of Rs. 15,000. About 400 people are being daily fed at Howrah.

Our Coonoor correspondent wires:—Constable Koran Nayar while doing sentry work at the Cordite Factory committed suicide by shooting himself through the neck with his rifle. A letter was found in the deceased's pocket saying that owing to illness he was compelled to put an end to his life. The verdict at the inquest was death by suicide.

In the Court of the Sessions Judge of Poona, before Mr. Percival and a jury, Dattarya Gopal Mandke, Secretary of the Pimpri-Khurna Co-operative Credit Society, was found guilty of misappropriating the funds of the Society amounting to about Rs. 800. The accused was given a sentence of 2½ years' rigorous imprisonment, to which was added a fine Rs. 455, in default, six months' further rigorous imprisonment.

The Second Engineer of an American steamer, which is now lying at Kidderpore Docks, was removed to the Calcutta Presidency General Hospital with serious injuries to his throat. It is said that the unfortunate man who had been seriously ill was seen standing near the door of his cabin and deliberately cutting his throat with a razor. The razor was forcibly taken from him and he was removed to the hospital.

The following notification dated the 7th December 1919, is published by the Director of Civil Supplies:—Bengal gram may be drawn from, up to the amount of the allotment for this Presidency from the Punjab, from the following stations.—1. Kot Kapura, 2. Raman, 3. Abotnar, 4. Gaddar Bana, 5. Muktsar, 6. Jaitu, 7. Budhlada, 8. Moga, 9. Sirsa, 10. Rohiok. Applications for export from other stations will not be entertained.

A tragedy occurred on Friday afternoon at the Calcutta Lalbazar Police Station. A reserve head constable Tribhuvan Singh, took to task an Indian constable for neglect of duty. The latter was so enraged that he picked up a knife and is alleged to have stabbed head constable Tribhuvan in the stomach. The injured constable, whose condition is extremely precarious, was removed to hospital where his dying declaration was recorded.

The Punjab Disorders Enquiry Committee.

(SPECIAL SERVICE.)

Saturday's Proceedings.

LAHORE, December 6.

Detailed report of the Hunter Committee's Saturday's Proceedings.

When the committee reassembled on Saturday morning it was a matter of some doubt whether a start will be made with Gujranwala evidence. That day overnight the committee had disposed of official list of Kasur witnesses but statements were going round that a number of voluntary witnesses from Kasur were waiting to be heard on Saturday morning. Colonel O'Brien came prepared to give evidence in connection with the Gujranwala disturbances and was getting ready at witness table when the Government Advocate quietly called him back. As soon as the members took their seat Sardar Amar Singh, Pleader, Kasur described as a voluntary witness, was examined. His evidence was amusing to a degree and was punctuated with roars of laughter such as never previously witnessed or tolerated by the committee.

Lord Hunter.

Lord Hunter asked the witness had he not expressed desire to appear and give evidence before the Committee. Witness explained that he was asked by Mr. Marsden, S.D.O., to send in his statement. In reply to further questions he said that he was present at Kasur on the 12th. That day, most of the pleaders were assembled in the house of Maulvi Abdul Qadir when Mr. Gulam Mohiuddin, pleader, came running and suggested to Maulvi to stop. Later on the Sub-Inspector of Police came and told him that boys were committing mischief at the Railway Station and asked them to hurry up to the scene. Messrs. Gulam Mohiuddin and Abdul Qadir went in a tonga to the Railway Station and he followed with others. When he reached the Railway Station the mob had moved away. A railway wagon was burning and the telegraph instrument had disappeared. At the request of the Assistant Station Master he made a fruitless search for the missing instrument and later on went with him to Government Telegraph Office. He neither saw what the mob did with the train nor the murders. Lord Hunter referred the witness to his statement that he had not volunteered to give evidence and that it was Mr. Marsden who had asked him to do so. He had verified his statements by enquiries. Lord Hunter next questioned witness in regard to his statement that he saw a Sadhu white washed. Witness said that he did not mean to say that he actually saw the whitewashing but had seen the men at the railway station with a thick coating of lime. In reply to Mr. Justice Rankin witness said that but for their revolver firing two soldiers would not have been molested at all.

By Sir Chimanlal Setalvad

Questioned by Sir Chimanlal Setalvad, Mr. Amar Singh, said that he was a pleader of 8 years standing at Kasur. To his knowledge prior to April there was neither seditious movement nor political activity at Kasur. The Rowlett Act and the Lieutenant Governor's speeches were resented but there was no anti-Government and anti-British feeling. There was no meeting at Kasur before 11th April. The people of the town contemplated a hartal for the 5th April and there was talk about it in the bar room.

Mr. Gulam Mohiuddin.

Mr. Gulam Mohiuddin suggested that they should pass a protest resolution and send a cable to the Secretary of State but it was agreed that no hartal should be organized. The real thing was they were very much afraid of official displeasure. He knew officials were against the hartal because when he met Mr. Eysen, their former Sub-Divisional Officer at Lahore on the 29th he had impressed against the hartal contemplated to be held in that city next day. Asked how he accounted for the sudden outbreak witness said there was a feeling of discontent. There were a number of grievances in connection with recruiting and war loan campaign. Sir Chimanlal wanted to know details of grievances in connection with recruiting but witness asked to be excused of making any statement in this connection. He had not volunteered to give evidence before the committee. It was Mr. Marsden who had asked him to give evidence. Witness at this stage produced a letter written by Mr. Marsden asking witness to call upon him on a certain date. It was at this interview continued Mr. Amar Singh, that Mr. Marsden had asked him to give evidence. This was the first time he had appeared as a witness.

Sir Chimanlal.

Sir Chimanlal you realize now that it is one thing to examine a witness and quite another to be called as witness (laughter). Continuing witness said that at the interview with Mr. Marsden when he asked him to give evidence he had neither said yes or no and had merely said that he would think over it. When Mr. Marsden asked him to give evidence he had told him that there would not be any cross examination. Later when he read in newspapers that there would be cross examination he suggested to Mr. Marsden not to ask him to give evidence. He told Mr. Marsden that as there was going to be cross examination he might have to speak the truth. (Laughter) He was afraid to give evidence because he might have to say things unpalatable to officials. Eventually Mr. Marsden persuaded him. He got persuaded because he was his S.D.O. and he had got to appear before him every day. (Laughter) At this stage there was renewed laughter and witness pointing out to the press gallery, that being nearest to him, asked why should people laugh like that. He did not know whether they liked it or not. Proceeding witness asked Mr. Chimanlal who pressed him with questions on recruiting whether he could assure him that he would not get into trouble. (Laughter) Witness explained that the trouble was the committee would be going away soon and he would have to remain in the midst of officials. (Laughter) Pressed further witness said that he was unwilling to make any statement except on the assurance that he would not get into trouble. Sir Chimanlal wanted to know if what he had to say would be from personal knowledge. Witness replied in the affirmative. Sir Chimanlal pointed out that he had already said enough to invite trouble if that was his fear. Witness in reply said that Sir Chimanlal's

cross-examination had taken things forcibly out of his mouth. (Laughter) Persuaded by Sir Chimanlal to be frank, witness said undesirable methods were employed in connection with recruiting. Questioned who employed undesirable methods, witness said the Sub-Inspector was asked to send up young Jats under Section 107 & 110 of Indian Penal Code to furnish security for good behaviour and people so brought up were given the alternative of joining army. This was after the visit of Lieutenant Governor to Kasur. He could not say who asked the Sub-Inspector. He saw officials assembling together and discussing things. After that the number of people brought up under these sections increased. Some were brought handcuffed. People were harassed in that manner. Then again Magistrates who could imprison men only up to 6 months, threatened the men with severe punishments and gave them the alternative of joining the army. This sort of thing went on before almost every Magistrate. Sir Chimanlal then questioned witness in regard to war loan campaign. Witness said undue pressure was used. While examination on this point was going on witness asked for a few minutes respite saying he was practically confused. Lord Hunter allowed witness to take a little rest. Witness evidently wanted to drink a little water and noticing the water kept on the table in front was acquiring something of the official shorthand writer sitting next to him when Lord Hunter anticipating his wish told him he could drink water if he wanted. Witness drank water and after a few minutes expressed his readiness to go on. Sir Chimanlal evidently sympathized with the witness and let him go with one or two more questions.

By General Barrow.

Examined by General Barrow with regard to whitewashing of the Sadhu, witness said it was sufficiently thick. In reply to Pandit Jagat Narayan witness said he had seen Sadhu shivering. The coating of lime was dry. Lime might have been mixed with water or it might have been due to perspiration. (Laughter) It was a regular coating.

By Sahibzada Sultan Ahmed.

Witness was then examined by Sahibzada Sultan Ahmed.

Q. You said that you were afraid of giving evidence because you might be compelled to speak the truth under cross examination. Do you mean to imply by this that if you are not cross examined you would not be telling the truth?

A. No, Sir. Because in my statement I have to speak the truth.

Q. Why should you be afraid of telling the truth?

A. You have not got the experience of our province. Here we cannot displease our officers.

Q. Because you are afraid that some harm would come to you, that is why you do not want to displease officials?

A. If the thing is unpalatable, it will.

Q. May I take it that this is because there is some sort of fear at the back of your mind that the officials will use their power in an irresponsible manner towards you? Is that the idea?

A. Yes, because I have got experience also. Once a meeting was held here (Lahore) to request the Government of India to postpone the passing of Rowlett Bill. I was a chance visitor there and Duni Chand and other friends asked to speak on the second resolution requesting the Viceroy to postpone the passing of the Bill. That was my maiden political speech. I do not deny that when I saw Mr. Eysen afterwards he expressed displeasure at my speaking at the meeting. Because certain thing is unpleasant to officials, why should it be a reason for your desisting from telling the truth; are you afraid they would use their powers improperly against you?

A. They might use.

Q. According to you officers are dreaded.

A. Some are. I do not mean to say that all officers are like that. Witness was then examined by Mr. Rice.

Q. You told us that your people in Kasur had first abstained from hartal because you knew that officials disapproved of it.

A. Yes.

Q. When you look back now on the riot, murders and incendiarism which the Kasur mob committed on the 12th, do you now think that perhaps the officials were right in deprecating hartal.

A. These murders were accidental and unfortunate. They were not deliberate. If the officials thought such things might happen, of course they would be justified.

Witness was then examined by the Public Prosecutor. After the Kasur evidence came to an end, Colonel O'Brien gave evidence.

Gujranwala Disturbances.

LAHORE, December 8.

The Committee opened their enquiry into the Gujranwala disturbances with the examination of Col. O'Brien, then Deputy Commissioner of the district. Questioned by Lord Hunter, Col. O'Brien said that he left Gujranwala on the 12th April on transfer to Ambala but was sent back to Gujranwala by motor on the 14th. He has been at Gujranwala previously for two years.

Q. In your statement here you give the survey of the predisposing causes of the riots. What do you think was the principal cause that unsettled the people in that way?

A. I don't think it was organized from outside.

Q. Was there a certain amount of unrest in Gujranwala caused by economic conditions?

A. Not at all. Gujranwala was very rich and the people were growing in prosperity. It has two big canals. The Upper Chenab was only beginning to take its full effect.

Q. So far as recruiting was concerned was there any unrest?

A. I cannot think so, recruiting was almost confined to agricultural classes and townspeople did nothing. It was they who joined the riots.

Q. Were the people in Gujranwala affected by previous outbreak in Delhi and Amritsar.

A. Yes. I understand that the excitement on the 14th April was entirely due to the meeting of the leaders in which it was decided to repeat the incidents in Lahore and Amritsar in order to discredit the Government. That is in the approver's statement.

Q. Are you aware of anything more than holding hartal so far as leaders who were politically minded were concerned?

A. I understand that was intended to create mischief on the 14th.

Q. On what evidence do you say it was decided to repeat the incidents in Amritsar and Lahore on the 14th.

A. I was told so by Mr. Haron. He understood on the night of the 13th that there would be trouble next morning.

Q. I see in your statement you say it was resolved on the night of the 13th to repeat the incidents of Lahore and Amritsar in order to discredit the Government. On what other information did you base that statement?

A. This is based on evidence of the approver.

Q. Have you any other grounds.

A. Yes. One Harrieter met two or three leading conspirators and they told him that they intended to create trouble the next day.

Q. Who told you?

A. Abbas Ali.

Q. Who were the men who told him.

A. Gulab Singh and Amar Nath.

Q. Were these men tried and convicted.

A. Both were convicted.

Q. Convicted of what?

A. Of waging war.

Q. Prior to hartal on the 6th there was a meeting of the local leaders?

A. There was a meeting on the 5th. A number of notices were printed and circulated all over the town and a number of pleaders and traders put their signatures to it.

Q. I think you say leaders in this connection.

A. Yes. I called for 4 of them and warned them that if any disorders took place I should hold them personally responsible.

Q. What do you mean by that intimation?

A. That if hartal took place and violence resulted, I should arrest them.

Q. Were you going to do that apart from the question whether they advocated violence or not?

A. I made it clear to them that if violence took place it would be due to their preaching?

Q. It is one thing that violence should follow from misunderstood advice and another thing that violence should follow because it was encouraged. Have you any reason to suppose that at the meeting on the 5th leaders incited violence?

A. No not on that day.

Q. I think the resolutions passed at that meeting were:—[1] That this meeting express its strong protest against the Rowlett Act and views with consternation and disapproval the manner in which it was passed in the teeth of unanimous opposition. [2] This meeting expects that the 6th April be observed as a national protest day and rest for 24 hours be kept by all and all business in the town be suspended that day. [3] This meeting views with alarm the action of Delhi authorities in firing on the people etc. [4] That a cable be despatched to the Secretary of State giving the purport of the resolutions.

Confining yourself to the last two resolutions was there anything wrong in either of them?

A. Not in themselves.

Q. In the speeches made at this meeting they advocated furtherance of hartal for the next day. Was there any incitement?

A. I asked them to see that there was no trouble and when there was no trouble I took no further action.

Continuing witness said that the reason for there being no trouble on the 6th was possibly because it was a trial of strength. That was a matter of opinion. From the end of March up to the 5th of April there were the usual false rumours in Gujranwala about the effect of the Rowlett legislation. He did not notice any quieting effect of these rumours. He noticed no particular excitement until he left Gujranwala on the 12th. He returned to Gujranwala on the 14th at about 2-20. He was up in the treasury where ladies and children had been collected at about 3 o'clock and just then an aeroplane arrived. He saw the buildings that were burning. The Court House and the railway station were burning the whole of that day and the station continued to burn till the next morning. He did not see any railway bridge burning. He saw the bridge afterwards. One bridge was on the westside of the station and another on the east. The first bridge burnt was the one on the east. The sleepers of the bridge were set on fire. They could not have been set on fire by matches alone. Kerosine oil was poured on them and fire was applied. All the telegraphic wires were cut. Telephonic communication was open for a short time after the telegraphic wires were cut and one message actually got through. The attitude of the railway staff was hostile to the Government. He was not there but Mr. Haron said that the railway staff would not in any way assist in keeping the station clear. The Railway Traffic had been interfered with but the traffic went off almost at once as soon as the damage had been checked. He did not see any of the actual attacks by the mob. From what he saw he concluded the object of the mob was hostility to the Government. Much looting was done at the railway station. Asked if the setting of fire to the railway station and cutting of communications were to facilitate looting witness said looting was a subsidiary thing.

Q. When did the aeroplanes arrive?

A. I got to treasury to see if the ladies and children were all right and suddenly saw an aeroplane overhead at about 3 o'clock.

Q. Did any bomb fall? how many bombs were dropped?

A. About 6. Two took effect outside the goods shed near the level crossing.

Q. What were the casualties?

A. I believe eleven deaths all told and 27 wounded including those due to firing by the Police. I understand that one bomb killed five men and wounded four and another killed one and wounded one.

Continuing witness said that he was not present at the firing by the Police and the figures he had given include all casualties resulting from firing as well as bombing near Gujranwala. On the 5th morning he went round

arresting people. He arrested some 125 men, some said to be leaders and some who belonged to the mob. He arrested all those who he had reasons to believe were concerned in the disturbances on the previous day. There had been meetings in the town at which the mobs were incited. He would not say actual violence was preached, but the speeches were delivered on Hindu Moslem unity. The mob went and did violence after listening to these speeches. He arrested about a dozen leaders in all. All of these were prosecuted, four were acquitted. Two were sentenced to death and the rest for transportation for life. All these sentences had been commuted to three years or less by the present Lieutenant Governor. So far as the European population was concerned Gujranwala was a small station. The American missionaries had gone away the previous night. Among the Europeans in the station were Superintendent of Police, Assistant Superintendent of Police, District Engineer and family, a permanent way inspector and his two sisters and a military officer. The women and children were collected at the treasury sometime before the rioters attacked in the vicinity. In reply to further questions witness said the Martial Law was proclaimed in the Gujranwala district on the 15th. He considered it necessary as they had outbreaks in fourteen different parts of districts among others at Wazirabad, Hafizabad, Sheikhupura, Chokkarkana, Sangla, Moman and Aulakh. At Wazirabad which was some 20 miles away from Gujranwala a hartal decided upon for the 5th was frustrated by some prominent loyal men. On the 12th it was decided to hold hartal on the next day, but owing to the intervention of Balahali festival at which shopkeepers were expected to make extra profits, the hartal was postponed to the 15th. Meantime the news of what happened at Gujranwala spread. A hartal was held on the 15th. The mob cut the telegraph wires. They were prevented from getting at the station by the troops on duty. The crowds eventually went towards Gujranwala side and burnt the house of the Rev. Mr. Bayley and destroyed some very valuable records belonging to him. Harm was done to Rev. Mr. Bayley as he was away but there were those who said "Let us let him off. He is Irish," but the plea was overruled and his house burnt. Witness visited Wazirabad after the events and supervised the arrests. Troops were already there and later on General Hydro was moved to the place. At Hafizabad the crowd damaged distant signal, cut the telegraph wires and made attack on it. Talam who was travelling in the train, when he saw the mob coming towards him he shut up all windows of his compartment thinking the mob might escape noticing him. The mob however broke open the windows with poles and tried their best to kill the officer. Fortunately some people belonging to a Sikh wedding party who were in the train went out and informed the guard and the train was taken away. At various other stations telegraph wires were cut. At Ramnagar the mob destroyed the flag of the King Emperor on the banks of the river and proceeded to bathe in the river saying "George Margaya". At Aulakh on the 15th Zamindars burnt the khatwari paper.

Zemindars And Disturbances.

This was the only occasion in the district where Zemindars were connected with the disturbances. It would have been much serious matter if the land owning classes which were warlike had joined the trouble. Those who were guilty of burning records were arrested and 8 were eventually convicted. In connection with the measures adopted under martial law troops were despatched all over the district in his area. There were 50 troops out of which fifty were stationed at Gujranwala. He could not have carried on without this military assistance. During martial law curfew order was enforced but it was relaxed gradually. Restrictions were placed on travelling as it was found that agitations were going up and down the railway line.

Sixteen Cases of Flogging.

There were sixteen cases of flogging of Gujranwala people under Martial Law, four by the Commissioner at Lahore and the rest by the summary courts.

One Case of Flogging in Public.

There was one case of flogging in public. After that it was stopped under instructions from the Local Government. There was no truth in the statement that old and feeble men were flogged in connection with the disturbances. At Gujranwala considerable damage to public property was caused. In Gujranwala town alone the damages amounted to 5 lakhs thirty seven thousand rupees in Wazirabad to Rs. 37,000 and in other places smaller sums. The N. W. Railway had put in a claim for 8 lakhs 20 thousand being the value of goods looted. The claim was subsequently withdrawn and he thought that it had been decided that acts done by the King's enemies were not recoverable. A very large number of youths and boys took part in the disturbances.

By Justice Rankin.

No Actual Trouble in Gujranwala.

Questioned by Justice Rankin witness said after the hartal on the 5th until the 13th April there was no actual trouble in Gujranwala. Prior to the meeting on the 5th he warned the leaders because he did not know what sort of resolutions were going to be passed and thought it advisable to give them warning. On the 13th itself there were further meetings of men belonging to inner circle. This information was based on the evidence of the approver in the main Gujranwala conspiracy case, secondly upon the fact that that very evening the American missionaries had gone away having been warned of trouble by Indian Christians and thirdly from other causes. Syed Abes Ali, Barrister-at-Law had met and told Haron, Police Superintendent that evening that it had been decided to kill all Europeans and elect their own Deputy Commissioner and Superintendent of Police. Continuing witness said that he himself arrived at Gujranwala on the 14th instant as the aeroplane was arriving. Asked on how many distinct occasions the Police had to fire witness explained there was no firing at all until the attack on Haron at 11 o'clock in the morning. Till then the mob were marching up and down shouting and throwing stones. Haron was anxious not to fire upon them if possible and he had been told the mob would quieten down. The next occasion of firing was when the news came that the mob had gone and were crossing the railway line. On receipt of the information Haron left for the scene and fired some long distance shots. This was at about 2 o'clock in the afternoon. After the mob was fired upon wherever found they practically became a scrap up and down civil lines. Before the first firing at 11 o'clock a good deal of

damage had been done at the railway station. In Gujranwala itself no European other than those actually engaged on duty was attacked. Among destruction by mob were attack on railway station, cutting of telegraph and telephone communications, damage to bridges, burning of district court, the Tahsil, Industrial School, Church and Dak Bungalow. Broadly speaking excepting the Church which was considered European property all attacks were directed against public building and property.

Aeroplane Dropped Bombs.

Aeroplane came both on the 14th and on the 15th morning. He understood bombs were brought on the 15th but he could not say why he had never heard that about 7.55 a.m. on the 15th morning the aeroplane dropped bombs near the adjoining village and scattered a crowd in the field with Lewis guns.

Six Bombs Were Dropped.

On the 15th afternoon itself some six bombs were dropped at Gujranwala but only two took effect near the railway crossings. Witness at this stage produced a map in which the places at which bombs were dropped were marked.

Continuing he said the total population of Gujranwala was thirty thousand. On the 15th roughly the police strength was one Inspector, six sub inspectors, 22 head constables and 119 constables. These were divided into three main guards viz. the lines the lines reserve and city reserves. These forces were partly armed. The railway station itself was not policed by railway police. As regards the fidelity and loyalty of the Police he said on the whole they did very well. One Sub-Inspector was in a rather difficult position, his brother being a leader of the mob. At the time of the disturbances there was no military at Gujranwala and the forces arrived at about nine o'clock in the night. Martial Law was proclaimed on the 16th. Asked if under Martial Law punishments were administered beyond necessity or otherwise witness said he did not actually supervise them.

Saluting Order.

There was no difficulty in connection with the saluting order which was generally accepted. The order applied only to saluting British Officers but he did not see there was any special burden. When the people met European officers they had to salute, might if they were proceeding in carriages and lower their umbrellas if they were carrying any. People did not come to him complaining about these orders, but they did complain about the curfew order which interfered with reaping of crops. This order was eventually relaxed. The introduction of Martial Law brought with it the necessity of curfew order. Saluting order was good in a way for bringing home to the people they had new masters. Asked how many people in Gujranwala were arrested and never brought to trial, witness said the persons against whom sufficient evidence could not be collected he let go and also one or two wounded men and a young pleader on compassionate grounds. The total number of people arrested and not brought to trial were about 16. Some of these might have been kept in jail as long as six weeks. The ordinary police carried on investigation assisted by a special officer who came down from Lahore. The practice of obtaining remand was not followed as each individual case was completed. He was put up for trial. No cases were brought to his notice of respectable persons having been confined in jail for a long time and released without trial. He thought those who got off were lucky. Of the arrested people some were kept in Lahore and some in Gujranwala. No provision was made for them to apply for bail and most people who were in custody were under arrest for non bailable offences. He did not think there was any case in which a man was arrested solely for his speech and not sent up for trial. He ordered all arrests himself. The arrests were based on information he gathered from conversation with other officers on verbal communications with non-officials and various other information. The police sent up a long list and ordered arrest of such persons against whom he thought there was evidence sufficiently strong. The attacks upon communications were widespread and persistent and took place mostly between the 14th and 15th. So far as Gujranwala itself was concerned the attack on communications was one of the earliest manifestations of trouble. The rioting took distinctly anti-European turn. He himself tried the case of persons concerned in burning the King Emperors' effigy at Ramnagar. He had no doubt of what occurred. Recruiting and war loan campaign had not very much to do with the troubles. The Rowlett Act had led to excitement which was heightened by hartal and which was further heightened by the happenings at Amritsar and Delhi. These led to arson at Gujranwala. Beyond that it was a question whether there was an organisation behind or not. He did not think they cared very much for Dr. Satyapal and Kitchlew at Gujranwala although the former originally came from Q-zirabam. As regards prolongation of martial law the only point they were interested in at Gujranwala was the summary Court. Other restrictions went off very quickly. He did not think that martial law was continued beyond necessity. They could have restored peace with the aid of military provided there was some judicial arrangements in the form of summary courts. The effect of martial law was very grave and had it not been proclaimed the state of things would have lasted much longer than it did.

Sir Chimanlal Setalvad.

Questioned by Sir Chimanlal Setalvad Col. O'Brien said that the unrest was entirely political. He did not think that war weariness, high prices, income tax revivals, etc. affected the people. He knew there were differences of opinion on this point but he did not agree so far as Gujranwala was concerned that the unrest was anything but political. He would not say the Gujranwala people would have liked war to continue. They were not affected by the high prices. The trading classes mainly concerned in the riots were making large profits. The only people affected by high prices were Government servants and others on no fixed pay. Asked if labour classes were not affected by high prices witness said they obtained very large increase in wages. Continuing Col. O'Brien said the only manifestation they had of the unrest was the hartal of the 6th April and the meeting that preceded it. Everything was quiet before and the people enjoyed reading of the reverses of the British army. He had been told so, but he had not taken a serious view of the matter. Certain newspapers of

anti-British views were very much enjoyed in Gujranwala. He had read a copy of one such paper and had sent it up to the Government with a recommendation that it should be excluded. That was in 1918. He was aware that a good many newspapers had been excluded in the Punjab while they were allowed to circulate in other provinces. He supposed this was due to the fact that the Punjab was more inflammable. He was aware that the later Lieutenant Governor had described the Punjab as a most loyal and possessing strong common sense.

Trouble was Organised from Outside.

Continuing witness reiterated his opinion that the trouble was organized from outside. He could not say from where. That was his opinion. One reason he suggested for his opinion was the outbreak on railway junctions on roads to the frontier.

Q:—Was it organized outside Gujranwala or outside the Punjab?

A:—Entirely outside Gujranwala. I cannot say in or outside Punjab.

Pressed further witness replied amidst laughter "I am like our friend of this morning. I never expected to be cross examined. I was asked by the Punjab Government and I gave my opinion. In reply to further questions Col. O'Brien said he saw nothing objectionable in the resolutions passed at the meeting on the 5th April. Till the 6th April the intention of the people seemed to be entirely peaceful. After that they changed their intentions. It had been so said by the special tribunal which tried the cases. There was no visible sign of intention for violence till he left on the 12th. It was in air on the 13th

(Un-corrected.)

that hartal was not to be peaceful. One crowd would not have done all it did without lead. At the meeting on the 13th the Majority of the speakers had confined themselves to Hindu Moslem unity.

No Direct Incitement to Violence.

There was no direct incitement to violence. Nobody said "Go and kill Europeans." Questions in regard to the arrests witness said it had good moral effect. The arrest of leaders was the kindest thing done to the population. If the leaders were taken away there would be no stimulus and further bloodshed and suffering could thereby be avoided. He himself made arrests in the town accompanied by some 30 or 35 soldiers and a number of constables. The soldiers were there to prevent opposition and they had fixed bayonets. There was a Lewis gun with them. An aeroplane also came out at the same time as he went to make arrest. Sir Chimanlal:—An aeroplane co-operated in the arrests? Witness:—Oh! No! (Laughter).

Intention to Arrest.

Witness then explained he had telephoned to the Chief Secretary at Lahore earlier that day telling him that he intended to make arrests between 3 and 4.30, asking for an aeroplane to come out about the time and also asking that a train be sent out to Gujranwala to take away the arrested men to Lahore as he considered their detention in local Jail unsafe. The aeroplane had no instruction to do anything that afternoon. He first arrested Hakim Rai then Mela Ram, Gulab Singh Barrister-at-Law, Dewan Mangal Sen and one or two others. Some of them might not have been fully dressed and might have been over-headed at the time of the arrest, but his object was to make arrest as quickly as possible and send them to Lahore. He would not say that Dewan Mangal Sen was a man of very great status. He was aware he had started King George Hindu School in commemoration of His Majesty's visit and he endowed the school with a lakh of rupees, but he could not say where he got that money from. All these five or six men who were arrested, were handcuffed and chained and taken to the railway station where Lala Ram, aged fifty four, whose son was an Assistant Traffic Superintendent was arrested. The party then went into the city to make other arrests and the men already in custody were marched through the city handcuffed and chained for some thing less than 2 miles. These 6 men were marched back to the station by another road. When he proceeded to make arrest in the city he had arranged for two of the Municipal Commissioners to go in front and award people. In all some 23 men were arrested.

Hindus and Mahomedans Deliberately Handcuffed.

Hindus and Mahomedans were brought deliberately handcuffed in pairs. As the party proceeded along, fresh arrests were made and any instances of Hindus and Moslems chained together were not ridiculous of Hindu Moslem unity but accidental. When the escort and the arrested men got back to the railway station the people arrested were put in an open goods truck picketed by soldiers. He had telephoned to Lahore asking them to send something and they sent a truck. There was no time to be lost and the party went off at once to Lahore. He did not know if they were put in solitary cells at Lahore. After about a fortnight they were brought back to Gujranwala. Before they were brought back he could not say whether they were made to march through Lahore city. Probably they were asked. The journey of forty miles back to Gujranwala took about fifteen hours. Witness said he had never heard of it before. Proceeding Colonel O'Brien said that on the 19th he arrested a number of people at Shikharpora including four pleaders, one retired Inspector of Police and one Gohar Singh aged about 60. Gohar Singh was arrested as a hostage for two or three of his sons who were wanted. Personally he had committed no offence but he did not say where his sons were. He had seen police party coming and sent them away. Witness also passed an order confiscating his property and warning that anybody attempting to touch his crops would be shot. He assumed under martial law he could pass such an order. The great necessity was to obtain the missing men as quickly as possible. He was given no instructions as to his authority but on the 14th he had a conversation with Mr. Thomson, Chief Secretary, on telephone. He told Mr. Thomson he would have to take various actions and requested him that he should see that the actions were legalised if done in good faith. Mr. Thomson told him in reply that it would be all right if used with common sense. He thought under martial law he had authority to make that or other orders to secure the arrest of the missing people. The conversation with Mr. Thomson on the 15th was before the declaration of martial law.

[illegible]

I

అయ్యో, నిన్ను కలిచివేసిన శివ వ్రాసిన లేఖయిది నీ సభ జనవరి 10, 11 తేదీలలో జరుగునని తెలిపినట్లుంటుంది. ఆ లేఖ అచ్చు కూర్చుబడిన పిచ్చుకు, అప్పుడుల సౌకర్యాన్ని మీ గురు ను జనవరి 11, ఫిబ్రవరి 1 తేదీలకు మార్చటానిని దయచేయమని తెలిసినది. ఆ విషయమును స్థానిక వాస్తవంతో గానకునది. కావున ఈ రకు లీ రెండింటికీని తృప్త్యాత్మకమున్నదని సంబంధ మందఱుండుటకై మరల శివు వినివ గురించి వ్రాయవలసి వచ్చినది.

11

అయ్యో, ఇటీవల అను పత్రికలో (బ్రహ్మచర్యము) నా బుర్రను బట్టియో, మీ కాలగ్రలయమున జరిగిన పథకము బట్టియో జూచి, ముద్దాగితిమి. యాంధ్రవిశ్వాస్థుల వైష్ణవము పై విమరశుగా గూర్చి బుద్ధింతో తానుమల వ్రాయు స్వార్థవి అను మగుమచ్చులి.

(ప్రథమము) 1915 వ సంవత్సరమున (పక్షమాంధ్ర) విద్యార్థిగనూ చేతము జరిగిన పిమ్మట నన్నువేళ్ళును వై సమా చేతము రెండుమూడు వార్లు జరిగియుండినను, అంధ్రప్రదేశ్ మహాత్మ్య విద్యార్థులెల్లరును, యీ విషయమునుబట్టి లగింపతి యీ త్యాగమును గనుపరచియింపజేసెనుట తొత్తింటి కోచనీయము. ఇందులకు కేంద్రకార్యసర్వాహా కర్తయ్య. జానక సుందరము జానక బోవుటయే గాకయును. అదియుగాక, అంధ్రప్రదేశ్ విద్యార్థి సంఘమున కని బంధముగ నూయార నాంధ్రప్రద్యార్థి సంఘములు, సమాజములు స్థాపింపబడినవిపుటవలన, నాంధ్రప్రద్యార్థుల యాశ్చర్యములు లార్యమాతలు దావిపెన్నవి. ఇట్టి లోపము లన్నిటిని దొలగించి, యాంధ్రప్రద్యార్థి బృందమున నూతనోత్సాహమును, సజీవవహును బురికొల్పవలసిన బాధ్యత యీయేటి సమాజేతమువై నుండగలను. మన సంఘము కన్న దెనుక స్థాపింపబడిన, విద్యార్థి సంఘములు దేశములో పనిచేయుట యెల్లదముగ నేటిట జరుగుచుండ నాంధ్రప్రద్యార్థులు వెనుకబడియుండుట తొత్తింటి కోచనీయము. ఈయేటి సర్వాధి సంఘములను జూపుచున్న యీ త్యాగ మొక శంకమనఁజాలదు. లోలగగలదను నాశను బురిగొల్పుచున్నది.

అయి తే, నభయొక్క విజయము న వ్యావ సంఘమునం తె
నాంధ్ర దేశములోని వివిధ కట్టణములనుండి వచ్చెడి ప్రతిని
ధులై నుండగలరుగాన, నీ క్రమమును నెఱపుల నాంధ్ర
దేశములోని వివిధ కట్టణముల యూరూపదేశ జీ, ఆంధ్ర
విద్యార్థి సంఘముల న్నాపంది, రిమప్రతినిధుల నెన్నుకొని
వారి సేవోత్సాహము బంపుట సరము.

ఈ సభకు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కళాకాల విద్యార్థుల
గౌరవ, యిరిరాష్ట్రములలో విద్యార్థులను జేమించుట,
ఆంధ్రవిద్యార్థులను, విద్యార్థులను పరీక్షలకు ప్రయోజనము
గా జేయుచున్న విద్యార్థులను, ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థు
లను గూడ రాజమహేంద్రవరమును గా సన్మాన సంఘము వారు
పంపిరి బ్రదుకొనకలసి యున్నది.

ఇంకొక విషయము ఇదేవల నీయేటిసన్మాన సంఘము
వా రాంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్యాలయమున శ్రీమతి విజయవారు
నోచిందరాజులు బి. ఏ. గారి యధ్యక్షతన క్రింద కనుమిత్తము
సభయొక్క యుద్దేశములను, " అంధ్రవిద్యాభి " యను పేరు
మీద మాసపత్రికను నిర్వహించుట గూర్చియును, తీర్మానించు
వల్లు వినుచున్నాను. వారు తీర్మానించిన విషయము లన్నియు
ను, 1915 వ సంవత్సర విశాఖపట్టణము పురపంచరమున ముచ
నీయైన బి. ఎన్. కర్మగం యధ్యక్షతన క్రింద జరిగిన సమా
వేశమునందే నిర్ణయించబడ యుండ, తుంగ సన్మాన సంఘము
వా రాంధ్రయమును గూర్చి యేల తీర్మానముల జనసాహితీ
దేలియుంటేట. సభయొక్క యుద్దేశములను, సంఘమును, సభ
కు ఖరీదులలోని కులతావులనందే విశ్వము ప్రతిసంఘులచే
జో, లేక వారిచే నెన్నికొనదును నుపసంఘము చేతనో నిర్ణ
యించబడవలెనునని, " సన్మాన సంఘము " ను కంటే ముక్తి
యొక్క దో వాకు దేలియుంటును.

నవాన నామోద్యమమున నీయేటి నభిలాష విశ్వాస్థి నే
యొప్పు కొనుట నమంజనమున నుండును. కాన, విజయరేచి నిత్య
యంజనమియ్యండవ. పో, నీయేటికి, త్రిమూల విజయము

గోవిందరాజు బి. ఏ నాగిరే, ఆపదవి కన్నకొనుటయు, అశ్వత్థశకు, శ్రీకృష్ణమంది రామలింగారెడ్డి ఎం. ఏ నాగిరి యొక్క కొనుట భాగ్యము.

విద్యాధి పథి కేలము తీర్మానములతో సంకృప్తి సం
దగలసి ప్రతిస్థాపనముగాదుగాన, విద్యాధి కృత్యము చీలికలు
లయొక్కయు, లలితకళలయొక్కయు ప్రదర్శనము మొదలైనవి
లగుట, గానము, శిల్పకళలు, వక్తృత్వము వంటివి శ్రాద్ధ
కర్తలము మాన్యును. ఏమయ్యునుచుండు బహుమతి పత్రములను
గూడ సభలో జరిగిన, విద్యాధి కర్మానేక మధ్యలో తొంద
రముగను జయప్రదముగను పంపింపలగు గంతుము మందల
విద్యాధి పథి వారివిధానము ప్రకారము సభల నేమేమి జరపవలె
జయప్రదముగ పంపుచున్నారు.

ఈ విషయమును పట్టి కా: ౩ వ విభాగము లెట్లగును దగిన
వివరములు జూ. ౨ వ రోజు విశ్లేషించువాము.

మద్రాసు, న్యాయ శాస్త్ర సారాంశము

అనంతశ్రుతి ౦ మునిసిపాలిటి.

అయ్యో, ఈ పురపాలనాసంఘ అధ్యక్షుని యెన్నిక తప్పరూ జరుగుచు, సభ్యులను అధ్యక్షునివదికి ప్రాప్తము, వైశ్య, మహాత్ములను స్వము వారు పూజింపవలెనన్నది; అధ్యక్షునివదికి పూజింపవలెనన్నది విశేషభేదము గల్గించును; అహమ్మనీయ స్వమువారి భేదములు గల్గించలేదు గని ప్రాప్త, వైశ్యస్వములవారి విషయము వాటిభేదములు విశేషముగ పురమునందు కేవలమింకా ప్రబలమునైనవి గాన యీ విషయము మాన్యుటకు తగుప్రయత్నములు సంఘ సభ్యులెవరు పూజింపలేదు. స్వము నిష్కములు, కాదలములనవి కోరు సమయములు ఇట్టిదేవులు కల్గదము; సభ్యులెట్టి భేదము మాన్వక, పురభేదము మాడ గా గోరమునందు ప్రజలు చింతిల్లించున్నారీగాన సంఘ కార్యనిర్వాహక సభ్యులెల్లరను వికమర్శిలు వహించి సంఘ కార్యములు యెల్లరు అభిప్రాయ భేదము లేక జరుపవలయు నని ప్రార్థన చేయుచున్నాము.

పుర చాస్తి.

తృతీయాంధ్రా ము ర్వేదవైద్య సమ్మేళనము

పేషాదాది | కర్మాదు

విజయనగరము

ఆయా, ఈ నెల 20-వ తేదీ కనివారం పుడయం 8 గంటలకు జెండుగాడి ప్రద్యుమ్న ప్రారంభోత్సవమును ముఖ్య ప్నం 2 గంటలకు వైద్య ప్రతిష్ఠాశన ప్రారంభోత్సవమును జన గుటుకు యేర్పాట్లు చేయుచున్నట్లు స్వాగతకాణీ కాన్యద స్సాగారు ప్రాయమున్నారు. ఈ సభకు వైద్యులును వైద్యా ధిమానులును దయచేసి సభకు జమప్రదయిగ జరపవలయు నని కోరుచున్నాను. జిల్లాకార్యదస్సులును వైద్యరమాజులును కూడను ప్రతినిధుల సేర్పాటుచేసి పంపవలయును. ఇదిగదకు నుమాజులును ఏర్పడియుండవలయునా? పదియిదికి తప్పకు నరేనభ్యుదయి వైద్యప్రతినిధుల సేర్పాటు పంపవలయును. ఈ నెల 4 వ తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజమహేంద్రవరము ధనంతరి సమాజకువారి ప్రకటన చూచిన విశదమగుగలదు.

நீர் ராஜா (நீர்).

అం. అ. మండలి కార్యస్థానము, కార్యదర్శి, బెజవాడ.

పల్నాడు

(మా ప్రత్యేక విలేజ్‌ను నిర్దేశించి)

వివాహ, దేశంబును రి:—నూపురవాస్తవ్యులను, దేశపు
 ధేనును నుదాహరణమున ఇంగ్లాండుదేశమునకు వెళ్లిన నమ్ రాజు
 వివాహ బహుద్రుల మొదల రానుండలరావు పంతులుగారు,
 రాయబహుద్రుల కూర్మి కెంకిరెడ్డి కాయదుగురు నిన్నటి
 దినమున గృహనమాన కరుగుదొడిగిని తెలుపుటకెంతయు ను
 తోచుచున్నది. శ్రీపంతులుగారిని యడుచుచును ప్రసాదించు
 ఖంబ అందరు కలసి యిరేంపు బుద్ధిశక్తితో హిందూమత
 జననభిముఖులవద్దకునచ్చి వారిచే చేయబడిన మన్ననలనంది అ
 ద్విమగైకొనిరి. నాయంకలము శ్రీనాయకుగారు, వారి
 మిత్రులగు మ॥ రా॥ కో॥ కా॥ అప్పారావు నాయకుగారును
 శ్రీమయగా వైవిధ్యమున నే కట్టరింపబడిరి. శ్రీనాయకుగారు
 అంగ్లేయులతోను యుద్ధమున పేరమున్నవని గురించి ఉపన్యా
 సమిచ్చినను గలదిచ్చిరి. ఈ రెండు సమయములను లేచు
 నాలుగు గురియల కోవిలండిని యిచ్చి మేళలాశ్రయాలతో

జనువరముగా నెరవేర్చినందున కీర్తిమాలే గంగరాజు జయించానని గూర్చి కృతజ్ఞులు. ఈ రెండు శత్రువులముఠా హిందూ యువజన సంఘమువారు, బ్రాహ్మణ (రాష్ట్రకూట) వివాదములలో తురజతలగుట వకమత్యముగా జరిగి అనేక విషయములలో గూర్తవచ్చుట యొప్పుచును నున్నవని యులు. సంఘాధ్యక్షులను ప్రాజా సుప్రతిభనకు ఘోషారావులను యులు బహద్రులు జయించారుగాని సభల నుండిరి. ఏలూరు క్లబ్బు కక్షయను రేకటి పల్లెటెలో ఒక అబ్బాహరణమిందును మహాజనసభలుగా గానింపబడబోవుననుచు. తురజములు అందరు కలసి కీర్తిత్యక్తు గొప్పవలె యేర్పాటు చేయవచ్చును.

(2) హేమచంద్రాచలపరివర్తన గు. వత్సనోద్ధరము ఈ నెల 14-16 తేదీలకు జరిగినవై యున్నది. అంధ్ర(పల్లి)కాథిపతులగు యు. రా. శ్రీ. శశీనాథుని వాగ్దేవరరావు వంతు. గాత అష్టశ్లోక భాగం దివ్యం. ఉయర్ జలీమహిషి షిషులగు గొప్ప బోధవ్యంలకు ఉపన్యాసములుగా రాబోవునున్నాను. 'విజయ వంశ సామ్రాజ్యము' మృదాంగమృదంగము సహజమున వ్రువ న్నదింబడదును.

(3) పత్రిక సంకరం నయమయి, నవ్యాలు అవాక్కులు మిమసింపులు తీర్చి పెట్టుట బహుళం ఈ నెల 25 వేది నీ ప్రారంభమగుట, ఆంధ్రదేశమున వేస్తూ పట్టించుటనుండి అటకా. గ్రంథమును క్షార్పణం. ఈ అటకాయుగ వృత్తాంతం వారికి నంగారపత్రికలుగా నూతనం బహుమాన మీయబడును. వారు చంద్రంగపు చతుర్థులతో గొప్ప బంగారపు పతకము బహుమాన మిచ్చుచుండుటచే, పేరుమానే చంద్రంగ వేత్తలు కచ్చుచుండుట కను కౌఠాని నున్నది.

(4) మ్యూసిసి, లో ఎన్ని కలు-రెండో వారుకు దరఖాస్తు ద్వారముచే నచి రాలి. ఈనావట్ల నూన్రత్రాకారావు పంతులు ఓ.యె. గారు, దైవతరపు తిమ్మ మ్యూసుకులు గారు, వన్నారెడ్డి వేదాంతరావు నా ముకు ద్వారా మూవచాన నిత్తుడా చేసి కొనిది. తిమ్మ మ్యూపంతులు గారికి యెక్కువోట్లు వచ్చుచున్న జములుకైది. చుండూరి లక్ష్మీనారాయణగారు ఆకస్మాత్తుగా దనిపోయినందున ఖాళీసీటుకు వాత్రుమారుకు ప్రీ గాయ అ. గారు వెమ్మరాజు గోపాలంపంతులు వియె. గారు తది తరులు కొంతమందిము (పరస్పరముచే ముకు క్కా ను.

၆၆၆.

(ఒక విశేషమనివదనుండి)

అంధ పుస్తక భండారము.

అట్టివిని వెనారంధ్రమునకి ఆంధ్రపురక భాండా
గారము ఆర్థిని పురంబున నెలకొల్పబడినది. ఆంధ్ర పురక
ఆంధ్రవాణి, వీడబున, యిదివాతము తక్కువన్నది. చిగి
కాని బచ్చా రావుగారు కొన్ని గ్రంథములను వివిధముగా నిర్మి
యించిరి. భాండా గారపు ప్రథమ వార్షిక కవచభోజము మహా
త్వము కైవడినెల 20వ రోజున జరిగినది. 200 మంది ఎరియం
టరీ పాఠశాల బాలరతుని 100 మంది యాశాది పాఠశాల
బాలరతుని సంతకము చేయబడినది. ఈ ప్రయత్నమునకు
ముందజననీ ఆంధ్రప్రదేశ్ శాస్త్రమున పండిత హోదా యొని ముంటరి
పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు ఆరు ము-రా-శ్రీ కాలివాద
భోజము జరిగెను నానునానుగా గారు మిగుల సంతకములు.

ప్రతి పక్షాన్ని సమర్థించే ప్రయత్నం చేయడం

అత్తరి పురమున నొక సముద్రాన్ని ఆశీనులను.
ఇక్కడ ఉదయం గంటలు మొదలు సాయంత్రం గంట
లంగర వసుధాధీశుడును, ఈ ఆశీనులూ సామ్రాజ్యం
విక్రమమునా, ఇతవల్ల విముక్తమాయుల తిరుగు
గ్రామముల దెలివీ చేయుట ఒకాన్పులు. ఇంతవన గల
ఆశీనులకు ఇక్కడ తపాల్ పూర్వం నేయుటకు మిగుల
పానుండును.

ప్రతిదినము మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు రాబడు
మొదలుపు వృత్తరహిత 4 గంటలపైనుండి డిలీవరీ కావడము
లేదు. కారణము తపాల్ ప్యూన్ ఒక్కడగుటయే. ప్రతి
దినము సాయంత్రం 6 గంటలకు రాబడు తలంపు టిపాలాని
వృత్తరహిత ముడిచియు ఉదయము 7 గంటలపై గ్రామంలో
డిలీవరీ కాక మధ్యాహ్నం మొదలుబునాలో చేర్చి సాయం
కాలం 4 గంటలకు బటానాడ చేరుతుండుటయు తపాల్
ప్యూన్ తిరిగి కావాలే, గనుక తపాల్ కాళాధికారులు బెం
టునే పోక పొన్చువృత్తినను చూ సవాళీనుడు వేయించుటకు
చోరుమన్నారము.

పరిశుభం.

కస్తూరికూలముగా మునిగి పండుమొదలుబయట అతి
మృదువుల ధాన్యములకు మొట్టమొదట, మచ్చ, కామలతో నిండి
యూన్నది.

బైబిల్ ప్రతిష్ఠాపన సంఘము, గోల్కొండ,
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము, 157, బ్రాహ్మణ్, మద్రాస్

Printed and Published by K. Nagaswami Rao, at the Andhra Patrika Press, 7 Wharfbu Chett Street, Madras